

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09
בקשות 1 ו-4

1

לפני כב' השופט דוד מינץ

<u>החייב</u>	ניקולס דייויד אנדרו לוין	<u>בעניין:</u>
<u>המבקש</u>	רו"ח אהרון זוהר, כונס נכסים זמני לנכסי החייב ע"י ב"כ עו"ד איתן ארז	

נגד

1. מרטין לוין
2. אן לוין
- ע"י ב"כ עו"ד בר קהן
3. טרייסי רוזלינד לוין
- ע"י ב"כ עו"ד יוסף בנקל
4. כונס הנכסים הרשמי

המשיבים

2
3

החלטה

4
5

הרקע לבקשות

1. החייב איש עסקים אנגלי אשר הסתבך בחובות כבדים המגיעים לפי הערכות שונות לסך של בין 100 ל-200 מיליון לירות סטרלינג. ביום 7.10.09 ניתן כנגדו צו לפשיטת רגל (להלן: "הצו") על ידי בית המשפט הגבוה לצדק בלונדון (בית משפט לפשיטות רגל), ובחלוף כשבוע, ביום 15.10.09, מינה בית משפט את רו"ח לואיז בריטן כנאמנת לנכסי החייב (להלן: "הנאמנת"). ביום 26.10.09 הוגשה לבית משפט זה בקשה לאכיפת הצו ולמינוי כונס נכסים בישראל. ביום 5.01.10 מינה בית משפט זה (כב' השופט י' שפירא) את רו"ח אהרון זוהר ככונס נכסים זמני לנכסי החייב בישראל (להלן: "המבקש"), למעט נכס גדל"ן אחד שברח' קפלן 85 בהרצליה פיתוח שנרכש בשנת 2007 תמורת סך של כ-5.2 מיליון דולר (להלן: "הוילה"). בפועל רשומה הוילה בלשכת רישום המקרקעין על שם אשת החייב בלבד (משיבה 3, להלן: "המשיבה"). על הוילה רשומה משכנתא לטובת הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ וביום 14.02.10 אישר בית המשפט המחוזי בתל-אביב (במסגרת ה"פ 11-09-24314) את מימוש המשכנתא באמצעות כונס נכסים שמונה מטעם הבנק. ערעור על החלטה זו תלוי ועומד בבית המשפט העליון.

18

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

2. החלטה זו עניינה בשתי בקשות למימוש נכסי החייב בישראל שהוגשו על ידי המבקש. האחת (בש"א 879/10 היא בקשה מס' 1), למימוש דירה ברח' זהורית 2 באילת (להלן: "הדירה"), הרשומה על שם הורי החייב, משיבים 1 ו-2, עליה רשום משכון לטובת החייב. לטענת המבקש, עיון בפרטי המשכון ובמסמכים נוספים מלמד כי הדירה היא למעשה בבעלות החייב והוא אך נתן את זכות המגורים בה להוריו. כך למשל, ההסכם בין החייב להוריו מיום 17.01.05 מלמד כי החייב מימן להוריו את כל עלות רכישת הדירה וכי הוא יהיה זכאי לכל הזכויות בדירה עם מות ההורים או ביום 17.01.2055 לפי המוקדם מביניהם. המבקש ציין כי פנה אל המשיבים בדרישה לפרעון החוב אך המשיבים לא פעלו לפרעונו. בנסיבות אלו נתבקש בית המשפט לאשר את מימוש המשכון מהטעם שיש לראות את הדירה כדירה בבעלות החייב, ולכל הפחות יש לראות בהענקתה למשיבים הענקה בטלה כלפי הנאמנת לפי סעיף 96 לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם-1980 (להלן: "הפקודה").

3. הבקשה השנייה נשוא החלטה זו (בקשה מס' 4) היא בקשה למימוש המטלטלין המצויים בוילה שבהרצליה פיתוח, הכוללים מספר מסכי LCD, ריהוט יוקרתי, חפצי יודאיקה, תמונות, שטיחים, כורסאות מעור, ריהוט גן וכיוצ"ב. לטענת המבקש, המטלטלין נרכשו בכספו של החייב מפני שהחייב הודה בכך במהלך חקירה אצל הנאמנת באנגליה ביום 23.10.09 והמשיבה הודתה (במסגרת הדיון בה"פ 24314-11-09 בבית המשפט המחוזי בתל-אביב ובמסגרת תיק נוסף המתנהל באותו בית משפט) כי בחמש עשרה השנים האחרונות היא כלל לא עבדה ומשום כך לא יכלה לממן את רכישת המטלטלין. בנסיבות אלו יש לראות גם בהענקת המטלטלין למשיבה כהענקה הבטלה כלפי הנאמן לפי סעיף 96 לפקודה.

4. המשיבים 1-3 התנגדו לבקשות, ובדיון שהתקיים ביום 17.10.10 הוחלט כי חרף טענותיהם המקדמיות של המשיבים - כי צו פשיטת הרגל שניתן על ידי בית המשפט באנגליה בעניינו של החייב טרם נאכף על ידי בית משפט בישראל, כי למעשה טרם הוכרז החייב פושט רגל באנגליה וכי כלל לא ניתן לאכוף את הצו אלא רק להכיר בו - בשל הגעתה של הנאמנת לישראל תשמע עדותה, כמו גם עדויות המשיבות 2 ו-3, וטענות הצדדים בכל העניינים השנויים במחלוקת שמורות להם והם יטענו להם במסגרת סיכומיהם.

תחילה אפוא, לדיון בשאלת אכיפת צו פשיטת הרגל שניתן כנגד החייב בלונדון וההכרה בו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

אכיפת הצו וההכרה בו – טענות הצדדים

- 1
- 2 5. לטענת המבקש, התמלאו כל התנאים הקבועים בסעיף 3 לחוק אכיפת פסקי חוץ,
- 3 התשי"ח-1958 (להלן: "החוק"), הנדרשים להכרזה על פסק חוץ כפסק אכיף בישראל. היינו: בית
- 4 המשפט באנגליה היה מוסמך ליתן את הפסק כנגד החייב בשל היותו תושב ואזרח אנגליה; הפסק
- 5 איננו ניתן עוד לערעור - שכן החייב לא ערער עליו ומלבד זאת ככל שמדובר בהליכי חדלות פרעון
- 6 אין מדובר בתנאי הכרחי; החיוב שבפסק הדין ניתן לאכיפה על פי דיני אכיפת פסקי דין בישראל,
- 7 מפני שבהתאם להלכה הפסוקה, לבית משפט בישראל מוקנה הכוח להכיר הכרה ישירה ולאכופ
- 8 כל פסק דין של בית משפט במדינה זרה בהליכי חדלות פרעון; ופסק הדין הינו בר-ביצוע במדינה
- 9 בה ניתן והוא אכן מבוצע בפועל על ידי הנאמנת. במקרה זה יש גם להכיר בפסק הדין שניתן על
- 10 ידי בית המשפט באנגליה בהתאם להוראות סעיף 11(א)(1) לחוק, שכן ההכרה והאכיפה של פסקי
- 11 חוץ אנגליים בישראל מוסדרת ב"אמנה שבין ממשלת ישראל ובין הממלכה המאוחדת של
- 12 בריטניה הגדולה ואירלנד הצפונית, בדבר הדדיות בהכרתם ובאכיפתם של פסקי דין בעניינים
- 13 אזרחיים" שנחתמה ביום 28.10.70 (להלן: "האמנה"). במסגרת סעיף 1(ב) לאמנה הוגדר המונח
- 14 "פסק דין" ככולל כל החלטה של בית משפט יהא שמה אשר יהא. מלבד זאת נטען, כי ניתן להכיר
- 15 בכל פסק דין של בית משפט במדינה זרה בהליכי חדלות פרעון אפילו ללא קיומו של הסכם בין
- 16 המדינות. המבקש הוסיף כי אין גם כל מניעה לניהול הליך זה במסגרת בקשה למתן הוראות, מפני
- 17 שהוא עונה על כל התנאים הנדרשים לשם ניהולו של ההליך במסגרת זו: בירור הסוגיה
- 18 שבמחלוקת נדרש לכונס הנכסים לשם ביצוע יעיל וראוי של תפקידו; בירור המחלוקת אינו מחייב
- 19 בירור עובדתי מורכב; וניהול ההליך בדרך מקוצרת זו אין בו כדי לגרום עיוות דין ופגיעה
- 20 בזכויותיהם של מי מבעלי הדין.
- 21
- 22 6. ב"כ המשיבים הגישו את התנגדותיהם בנפרד כשבפיהם טענות רבות הן כנגד היעדרות
- 23 לבקשה לאכיפה ו/או להכרה בצו והן לגופו של עניין, כל אחד לפי טעמו במסגרת הבקשה
- 24 הנוגעת אליו. ב"כ המשיבים היו תמימי דעים בטענותיהם כי לא ניתן לאכופ ו/או להכיר בצו
- 25 שניתן בלונדון. לדבריהם, צו פשיטת הרגל שניתן כנגד החייב בלונדון אינו כולל כל חיוב אישי
- 26 ועל כן מעצם טיבו וטבעו אין כל מקום לאוכפו. הצו כולל הכרזה לקונת על החייב כפושט רגל
- 27 ותו לא, ומאחר וצו זה יסודו בדין הזר שהוא בבחינת עובדה הטעונה הוכחה, היה על המבקש
- 28 לצרף לבקשתו חוות דעת שיש בה כדי ללמד דבר אודות הדין הזר, במקרה זה הדין הנוהג
- 29 באנגליה, והוא לא עשה כן. המבקש אפילו לא טען כי הצו כולל חיובים אישיים כלשהם המקנים
- 30 לו זכות שימוש בהליך של אכיפה. מה גם, שבמקרה זה לא מתקיימים התנאים הקבועים בסעיף 3

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 לחוק והנדרשים כתנאי לאכיפת פסק חוץ בישראל. המבקש אף לא צרף תצהיר לאישור העובדות
2 המוכיחות לטענתו את קיומם של התנאים הקבועים בסעיף 3 לחוק, לפי דרישת תקנה 354 לתקנות
3 סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: "תקסד"א) ודי בכך כדי לדחות את בקשתו. בהעדר
4 חוות דעת אודות הדין הזר לא ניתן לדעת האם מתקיימים התנאים הקבועים בסעיף 3 לחוק כתנאי
5 לאכיפת פסק חוץ, לאמור: האם בית המשפט בלונדון היה מוסמך לתת את הצו; האם הצו אינו
6 ניתן לערעור; האם החיוב שבצו ניתן לאכיפה על פי דיני האכיפה של מדינת ישראל; והאם הצו
7 הוא בר ביצוע באנגליה. גם תצהירה של הנאמנת אינו מלמד דבר בעניין זה, ואף לא נטען בו
8 באופן כוללני להתקיימות תנאי סעיף 3 לחוק. גם הטענה שנטענה על ידי המבקש כי אין צורך
9 להמתין לחלוף התקופה בה ניתן לערער על הצו לאור ההלכה שנקבעה בעניין **Tower air inc**
10 (ה"פ (מחוזי-ת"א) 408/00 בעניין **Tower air inc** נ' **רשם החברות**, פורסם במאגרים
11 [28.05.00]), אין בה ממש. בניגוד לעניין **Tower air inc**, שם ההמתנה לחלוף תקופת הערעור
12 הייתה הופכת את פסק החוץ שהורה על הקפאת הליכים ללא רלוונטי, במקרה זה לא קיים חשש
13 דומה, בוודאי לאור העובדה שהנאמנת ציינה בחקירתה בבית המשפט כי טרם החלה להכריע
14 בתביעות החוב שהוגשו לה וממילא אין כל בהילות באיסוף נכסי החייב. גם התנאים הקבוע
15 בסעיף 3(3) לחוק אינם מתקיימים מפני שהחיוב שבפסק החוץ לא ניתן לאכיפה על פי דיני אכיפת
16 פסקי דין במדינת ישראל, שכן כאמור, הוא אינו כולל חיובים אופרטיביים כלשהם, מה גם
17 שבמסגרת האמנה (סעיף (b)(1)(5)) נקבע במפורש כי אחד התנאים לאכיפה הוא שבמסגרת פסק
18 הדין יש סכום כספי העומד לתשלום שלא כבמקרה זה. ובנוסף, תכנו של הפסק סותר את תקנת
19 הציבור משום שיש בו לפגוע בדיני פשיטת הרגל הנוהגים בישראל דוגמת דיני הקדימה הייחודיים
20 והאינטרסים של הנושים הישראליים, בדומה לחשש שהביע בית המשפט בעניין **Tower air**
21 **inc**. בהקשר זה צוין כי הנאמנת לא ידעה לומר בחקירתה בבית המשפט מה מספר הנושים
22 הישראליים ואם מי מהם הגיש לה תביעת חוב, והיא אף העידה כי בכוונתה לבדוק את תביעות
23 החוב שהוגשו לה לפי החוק האנגלי בהתעלם מדיני פשיטת הרגל הנהוגים בישראל. בנסיבות אלו
24 אכיפת הצו והעברת הכספים הנמצאים בישראל לידי הנאמנת יביאו להפקעת השליטה מידי בית
25 המשפט הישראלי ביחס לאופן ניהול הכספים ואופן חלוקתם לנושי החייב תוך פגיעה בנושים
26 הישראליים ובניגוד לתקנת הציבור. במקרה זה החשש האמור אף קיבל ביטוי מעשי מפני
27 שהנאמנת הודתה בחקירתה בבית המשפט כי מאות אלפי שקלים שהתקבלו מאחות החייב
28 במסגרת הליך זה כבר הועברו לקופת הכינוס וזאת בטרם שניתנה החלטה בבקשה העיקרית בדבר
29 אכיפת צו פשיטת הרגל ובהעדר החלטה של בית משפט המתירה את העברת הכספים לקופת
30 הכינוס באנגליה. מצב דברים זה מהווה העדפת נושים פסולה מפני שבכך שופר מצבם של הנושים

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 באנגליה לעומת מצבם של הנושים בישראל שלא נטלו חלק בהליך שהתקיים באנגליה. מדבריה
2 של הנאמנת בעדותה בבית המשפט אודות שכר טרחתה המגיע כבר עתה, בתחילת ההליך, לכדי
3 חצי מיליון לירות סטרלינג ובהתאם לשווי הנכסים של החייב בישראל המגיעים לכדי מאות אלפי
4 דולרים בודדים בלבד, מתבקשת המסקנה כי הבקשה לכינוס כספי החייב לא נועדה לשם פרעון
5 חובותיו של החייב בישראל אלא להבטחת שכר טרחתה של הנאמנת בלבד. בנוסף נטען כי גם
6 התנאי הקבוע בסעיף 3(4) לחוק אינו מתקיים, שכן הצו גם אינו בר-ביצוע באנגליה היות שהוא
7 פסק הצהרתי בלבד שאינו כולל חיובים אופרטיביים הניתנים לביצוע, ובהעדר חוות דעת לדין הזר
8 לא ניתן לדעת האם כלולים בו חיובים אופרטיביים ואלו. על כל אלו נטען כי לבקשה גם לא צורף
9 תרגום מאושר של הצו כמצוות תקנות 354(1) ו-355 לתקסד"א, ובניגוד להוראת סעיף 7 לאמנה
10 לא צורף לבקשה עותק מאושר ממנו.

11
12 7. באשר לאפשרות של הכרה בצו נטען כי גם התנאים הנדרשים לשם הכרה בדין זר המנויים
13 בסעיף 11 לחוק אינם מתקיימים במקרה זה. לדבריהם, האמנה עליה תלה המבקש את יהבו
14 מחריגה במפורש את ההכרה בפסקי דין שעניינם פשיטת רגל, ובנוסף, סעיף 3(1) לאמנה קובע כי
15 תנאי להכרה לפי האמנה הוא זהות בין הצדדים לפסק החוץ לבין הצדדים אשר ההכרה מתבקשת
16 לגביהם. במקרה זה אין זהות שכזו, שכן למשיבה אין כל נגיעה להליך פשיטת הרגל שהתנהל
17 בלונדון בין החייב, נושיו והנאמנת, ובנסיבות אלו לא מתקיים התנאי הקבוע בסעיף 11(4) לחוק
18 לפיו תנאי להכרה בפסק חוץ הוא התקיימות תנאי ההסכם בין מדינת ישראל למדינת החוץ אשר
19 הפסק שההכרה בו נתבקשה ניתן בה. בכל הנוגע לדירה הרי שאין להכיר בצו גם בשל העובדה כי
20 מדובר בנכסי דלא-נייד כשסעיף 4(2) לאמנה קובע כי הכרה בפסק חוץ לא תתאפשר כאשר פסק
21 החוץ מתייחס לנכס דלא-נייד. לאמור, לא רק שהאמנה אינה מאפשרת הכרה בצו פשיטת הרגל
22 אלא שהיא יוצרת הסדר שלילי ברור השולל את סמכות בית המשפט בישראל לאכוף צווי פשיטת
23 רגל שניתנו באנגליה.

24
25 8. ב"כ המשיבים הוסיפו כי במקרה זה גם לא ניתן להכיר בפסק החוץ במסגרת ההכרה
26 העקיפה המוזכרת בסעיף 11(ב) לחוק מפני שאין מדובר בהכרה אגב דיון בעניין הנמצא בסמכותו
27 של בית המשפט ולצורך אותו עניין כי אם בסוגיית הליבה והפסק הזר הינו נושא הדיון עצמו. כן
28 הוסיפו ב"כ המשיבים כי אין מקום לבצע הכרה ישירה בצו פשיטת הרגל שניתן כנגד החייב
29 בלונדון מחוץ להסדרים שנקבעו בחוק, כדרך שעשה בית המשפט במקרים אחרים (למשל, בעניין

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 Tower air inc) משום שבניגוד לאותם מקרים, אין במקרה זה אינטרס מיוחד המצדיק לעשות
2 כן. מה גם שכאמור, האמנה שללה במפורש את אפשרות ההכרה בפסק הזור במקרים אלו.
3
4 9. עוד נטען כי גם אם היה ניתן להכיר או לאכוף את הצו בישראל, לא היה ניתן להקנות
5 לנאמנת זכויות בדירה של המשיבים מפני שהסמכות לדון בתובענה שנושאה מקרקעין מצויה בידי
6 הפורום שבו נמצאים המקרקעין, ולא ניתן להחיל את סמכות בית המשפט האנגלי בפשיטת רגל
7 של החייב על נכס בישראל. הכלל הקובע כי הסמכות השיפוטית היחודית על נכסי מקרקעין נתונה
8 לבית המשפט במדינה בה מצויים המקרקעין מיושם גם במסגרת הליכי פשיטת רגל. מסקנה זו
9 נכונה מקל וחומר במקרה זה בו אין מדובר במקרקעין השייכים לחייב אלא במקרקעין המצויים
10 בבעלות צדדים שלישיים.

11
12 10. בשולי עניין זה נטען כי למבקש אין כל סמכות בהגשת הבקשה, שכן במסגרת בקשתו
13 למינוי ככונס נכסים זמני הוא הגדיר את תפקידיו "לפעול לתפיסת רכוש החייב בישראל, ביטוחו
14 ושמירתו". מינויו ביום 5.01.10 ככונס נכסים זמני היה בהתאם לבקשתו ומכאן שאין הוא בר-
15 סמכא בשלב זה לעתור לביצוע פעולה של מימוש נכס. מה גם, שמינוי ככונס נכסים זמני תם זה
16 מכבר בחלוף שלושה חודשים ממועד המינוי בהתאם להוראות תקנה 15(ג) לתקנות פשיטת הרגל,
17 התשמ"ה-1985. כמו כן נטען כי אין מקום לדון בטענות המבקש במסגרת בקשה למתן הוראות.

אכיפת הצו וההכרה בו

18
19
20 11. ראשית ייאמר כי לא מצאתי מניעה מלדון בבקשות במסגרת בקשות למתן הוראות.
21 המבחן העיקרי בהכרעה בשאלה האם הליך ראוי לדיון במסגרת בקשה למתן הוראות הוא, האם
22 ההליך שבירורו מתבקש מורכב באופן יוצא דופן, וההכרעה בו חורגת מיכולת הבירור בהליך
23 המזורז של בקשה למתן הוראות (ראו פש"ר (מחוזי-ת"א) 1427/00 שפורן נ' עזבון המנוח
24 גבריאל טורנר ז"ל, פורסם במאגרים [2.05.04]; פש"ר (מחוזי-ת"א) 2629/86 בש"א 11430/03
25 חברת אברהם גינדי בע"מ (בפירוק) נ' ברקאי, פורסם במאגרים [24.08.03]; בש"א (מחוזי-חי')
26 51454/07 עו"ד עופר דוידוב, הנאמן נ' מימון אילקה, פורסם במאגרים [18.01.09]). במקרה זה
27 הדיון נוגע לשאלת בעלות החייב על המיטלטלין שבווילה ובעלותו על הדירה באילת, כמו גם על
28 שאלת תוקפה של הענקה במיטלטלין ובדירה במידה וייקבע כי מדובר בהענקה. שאלות אלו
29 העוסקות בקביעת מצבת הנכסים הניתנת למימוש במסגרת הליכי פשיטת רגל כרוכות באופן
30 אינטגרלי בהליכי פשיטת הרגל. הבירור העובדתי הנדרש במקרה זה הוא מצומצם באופן יחסי.

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 מנגד, הגשת תובענה רגילה בנושאים השנויים במחלוקת הייתה עלולה להימשך שנים ולגרום
2 לעיכוב משמעותי ברציפות הליכי פשיטת הרגל וחלוקת הדיבידנדים לנושים מהמאסה הקיימת
3 של נכסי החייב (וראו בש"א (מחוזי-ת"א) 20332/02 עו"ד רחל ברכה בתפקידה כנאמנת לנכסי
4 החייב ורדי מרדכי נ' ורדי מרדכי, פורסם במאגרים [5.08.03]). הדבר נכון מקל וחומר כאשר לדיון
5 בביטול הענקות לפי סעיף 96 לפקודה, שלבית משפט לחלוקת פירעון סמכות ייחודית בעניין זה,
6 על אף שהדיון בסוגיה זו מעצם טבעו מצריך לא פעם בירור מחלוקות עובדתיות והבאת ראיות,
7 אף מעבר למקובל בדרך כלל במסגרת בקשה למתן הוראות (פש"ר (מחוזי-ת"א) 1254/00, בש"א
8 16047/02 רוהר נ' מתוק, פורסם במאגרים [9.07.03]; פש"ר (מחוזי-ת"א) 1427/00 בעניין
9 טורנר).

10
11 12. ובאשר לשאלת תוקפו של צו פשיטת הרגל שניתן כלפי החייב באנגליה בתוככי מדינת
12 ישראל. מושכלות יסוד הם כי לפסק חוץ אין כוח משל עצמו בישראל, אף אם הוא כשר מכל
13 הבחינות ובית המשפט בחו"ל היה מוסמך ליתן אותו. על מנת שניתן יהיה לאכוף את פסק החוץ
14 או להכיר בו, על פסק החוץ לעבור הליך קליטה על ידי בית המשפט בישראל (ראו ע"א 970/93
15 היועץ המשפטי לממשלה נ' אגם, פ"ד מט(1) 561; ע"א 935/00 פלוני נ' פלונית, פ"ד נח(3) 1).
16 החוק קובע שני מסלולים לקליטת פסק חוץ בישראל. האחד הוא אכיפת פסק החוץ, והשני הוא
17 הכרה בפסק החוץ. בעניין זה הליכי פשיטת רגל אינם יוצאים מן הכלל ולבית המשפט המוסמך
18 בישראל מוקנת הסמכות לאכוף או להכיר פסקי דין של בתי משפט במדינות זרות בענין הליכי
19 חדלות פרעון בינלאומיים, בהתאם להסדרים הקבועים לאכיפה ולהכרה בפסק חוץ במסגרת החוק
20 (ה"פ (מחוזי-ת"א) 408/00 בעניין Tower air inc; פש"ר (מחוזי-ת"א) 2193/08 הבנק
21 הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ נ' Gold & Honey (1995) L.P.), פורסם במאגרים
22 [30.10.08].

23
24 13. השאלה אם יש לאכוף את פסק החוץ או להכיר בו תלויה באופיו של הפסק. ככלל, פסק
25 חוץ הכולל חיוב אישי שבעל דין מבקש להוציאו אל הפועל דורש את אכיפתו, ואילו במקרים בהם
26 פסק הדין קובע חיוב קנייני או מעין קנייני שאינו בר אכיפה תתבקש אך ההכרה בפסק הדין
27 ובזכויות שהוא מגלם בתוכו (ראה ע"א 970/93 בעניין אגם). כאשר להליך פשיטת רגל, מקובל
28 לראות בו מקרה מיוחד (sui generis) או הליך מעין-קנייני, שדרך האכיפה אינה יאה לו (ראו
29 אבנר חי שאקי ואברהם אלתר "תוקפם האקסטרטריטוריאלי של צווים מקומיים זורים בפשיטת
30 רגל בין-לאומית" הפרקליט ל"ה (תשמ"ג-תשמ"ד) 192, 193; שלמה לוי, אשר גרוניס, פשיטת

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 רגל, מהדורה שלישית (תש"ע-2010) 413; פש"ר (מחוזי-ת"א) 2193/08 בעניין **הבנק הבינלאומי**
2 **הראשון לישראל בע"מ**; ע"א 4003/99 **קוז'וך נ' ליאל**, פ"ד נה(3) 444. וראו גם **אבנר חי שאקי**
3 "פשיטת הרגל – 'סטטוס' אישי?" **מחקרי משפט לזכר אברהם רוזנטל** (ירושלים, תשכ"ד) 428.
4 ואולם למעשה בשל העובדה כי הליכי חדלות פרעון כוללים בחובם הליכים שונים המורכבים
5 מהחלטות שונות בעלות נפקויות שונות, כגון העברת נכסי החייב לשליטת הנאמן, עיכוב הליכים
6 כנגד החייב, תשלומים בדין קדימה ועוד כאלה וכאלה, יש לבחון את אופן מתן התוקף בישראל
7 להחלטת בית המשפט הזר במסגרת הליכי חדלות פרעון בהתאם לאופי החלטות של בית המשפט
8 הזר (ה"פ (מחוזי-ת"א) 408/00 בעניין **Tower air inc**). מכל מקום, על יסוד הבחנה זו בין
9 אכיפת פסק חוץ לבין הכרה בפסק חוץ, החלטות המטילות חיוב אישי הניתן לאכיפה דורשות את
10 אכיפת פסק החוץ, ועל כן על מנת לאוכפו עליו לעמוד בתנאים המצטברים שבסעיפים 3-7 לחוק
11 (כך, למשל, בע"א 4003/99 בעניין **קוז'וך** נקבע כי צו הפטר הוא צו הכולל חיוב אישי המופנה
12 כלפי כל אחד מנושיו של החייב, ובתור שכזה הוא נכנס לגדרם של פסקי החוץ שהינם בני אכיפה.
13 וראה גם ת"א (מחוזי-ת"א) 1802/01 **רגב נ' מעדי**, פורסם במאגרים [13.07.05]). לעומת זאת,
14 פסקי חוץ קנייניים שניתנו במסגרת הליכי חדלות פרעון, כמו גם פסקי חוץ הקובעים סטטוס, דרך
15 המלך לתת להם נפקות בישראל היא במסגרת "הכרה ישירה" בתנאי סעיף 11(א) לחוק (ראה ע"א
16 970/93 בעניין **אגם**).

17

18 14. ובאשר לתנאים של אכיפת פסקי חוץ או ההכרה בהם. סעיף 3 לחוק מונה ארבעה תנאים
19 מצטברים שבהתקיימם יתאפשר לאכוף פסק דין זר, ונטל ההוכחה בדבר קיומם של התנאים רובץ
20 על כתפי מבקש אכיפת הפסק (ע"א 4003/99 בעניין **קוז'וך**; רע"א 2214/00 **קרלו נובילי**
21 **רובינטריה ס.פ.א.** **חברה שמושבה באיטליה נ' משה קטן בע"מ**, פ"ד נד(4) 403). בצדק אפוא,
22 טענו ב"כ המשיבים כי המבקש לא הרים את הנטל המוטל עליו להוכיח את התקיימותם של
23 התנאים המוזכרים בסעיף. בצדק גם נטען כי המבקש לא קיים את הוראת תקנה 354(2) לתקסד"א
24 לפיה על המבקש אכיפת פסק חוץ לצרף לבקשתו "תצהיר לאישור העובדות המוכיחות את קיומם
25 של כל אחד מהתנאים הנקובים בסעיף 3 לחוק". עובדות אלה, לרבות הדין הזר שאף הוא עובדה
26 הטעונה הוכחה, יפורטו בתצהיר, כשבעניין זה נקבע כי אין להסתפק בטענה סתמית של המצהיר
27 כי נתקיימו תנאי סעיף 3 לחוק. כן נקבע, כי רצוי שהתצהיר יהא מגובה בחוות דעת או בעדות של
28 מומחה לדין הזר, שתאשר את הדין הזר ואת פרשנותו ותוכיח את התקיימות התנאים בסעיף 3
29 לחוק (ע"א 6769/97 **ברג יעקב ובניו (רהיטים) בע"מ נ' Berg East Imports Inc.**, פ"ד נד(1)
30 (708, 697)).

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09
בקשות 1 ו-4

- 1
2 15. במקרה זה אמנם לא הייתה מחלוקת של ממש על התקיימות התנאי הראשון לפיו "הפסק
3 ניתן במדינה שלפי דיניה בתי המשפט שלה היו מוסמכים לתת" (סעיף 3(1) לחוק), שכן סעיף זה
4 מדבר על סמכות "בתי המשפט" של המדינה הזרה להוציא את הפסק לפי דיניה ולא של בית
5 המשפט המסוים שנתן את הפסק (ה"פ (מחוזי-י-ם) **Jaime Sohacheski 5276/06 נ' שירה**
6 **ברכה פיקהולץ (בונדר)**, פורסם במאגרים [1.11.07]; סיליה וסרשטיין פסברג, **פסקים זרים**
7 **במשפט הישראלי – הדין והגיונו** (ירושלים, 1996) 15; עמוס שפירא "הכרה ואכיפה של פסקי
8 חוץ" **עיוני משפט** ד (תשל"ה) 509, 523), ובענייננו לא הייתה מחלוקת כי בהתאם לדין הנוהג
9 באנגליה, מערכת בתי המשפט שלה מוסמכת היתה לדון בתובענה וליתן את פסק הדין. מאידך,
10 בכל הנוגע לתנאים האחרים הנזכרים בסעיף 3 לחוק, לגביהם לא הייתה הסכמה, המבקש לא תמך
11 את טענותיו, לא בתצהיר ולא בחוות דעת אודות הדין הזר.
12
13 16. אמנם ביחס לתנאי "שהפסק אינו ניתן עוד לערעור" (לפי סעיף 3(2) לחוק), בשל אופיו
14 הדינמי של הליך חדלות הפרעון והמציאות הכלכלית המשתנה והמחייבת לעיתים יישום מיידי של
15 פסק החוץ, נקבע זה מכבר שניתן לאכוף פסקי חוץ בהליכי חדלות פרעון גם כאשר טרם חלף
16 המועד לערער על פסק החוץ (ה"פ (מחוזי-ת"א) 408/00 בעניין **Tower air inc**); ואולם, לאור
17 העובדה כי הצו כשלעצמו אינו כולל חיוב אישי ולא הוגשה חוות דעת לדין הזר ממנה ניתן ללמוד
18 על קיומם של חיובים אישיים כלשהם הכרוכים בו, לא ניתן לומר שהחיוב בצו ניתן לאכיפה על פי
19 הדינים של אכיפת פסקי-דין בישראל.
20
21 17. למעשה, אפוא, קיים ספק של ממש האם אכן מתקיימים התנאים לאכיפת הצו, וההלכה
22 היא כאמור, כי אם לא השכיל המבקש לבסס את התנאים הנדרשים לשם אכיפה לפי סעיף 3 לחוק,
23 נשמט היסוד מבקשת האכיפה (רע"א 2214/00 **קרלו נובילי רובינטריה ס.פ.א.**; ה"פ (מחוזי-י-ם)
24 **Wells Fargo Bank of Minnesota National Association 4052/05 נ' צימרינג**, פורסם
25 במאגרים [31.12.07]; ת"א (מחוזי-ת"א) 1429/09 **בלטמן נ' חיימוב**, פורסם במאגרים
26 [18.02.10]). ברור אפוא, כי בנסיבות אלו לא ניתן לאכוף את הצו.
27
28 18. עם זאת, ובשולי עניין זה יצוין כי בעניין אחד נתפסו ב"כ המשיבים לכלל טעות וזאת
29 בטענתם כי לא ניתן לאכוף את הצו גם בשל העובדה כי מדובר במקרקעין (בכל הנוגע לדירה
30 באילת). די נהיר כי לו היה המבקש עומד בתנאי האכיפה ומוכיח את המוטל עליו, ובכלל זה את

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

- 1 זכותה של הנאמנת לפעול למימוש המקרקעין של החייב, אזי על אף שצו שניתן במדינה זרה
2 המקנה לבעל תפקיד בהליכי חדלות פרעון מקרקעין של החייב, הוא למעשה צו in rem ומשום
3 כך לא היה מקום לאכיפתו בישראל, יש מקום לאפשר לבעל התקפיד הזר לפעול גם לגבי
4 המקרקעין ובכלל זה למוכרם, שאם לא כן תיווצר תוצאה בלתי מתקבלת על הדעת לפיה יוכל
5 חייב שהוכרז פושט רגל במדינה בעלת סמכות מבחינת המשפט הבילאומי הפרטי החל בישראל
6 להמשיך ולהחזיק בנכסי המקרקעין שלו בישראל וליהנות מפירותיהם (ראה פשיטת רגל, שם
7 בעמ' 416). כך גם בפרקטיקה הנוהגת באנגליה משם יונק הדין הישראלי את מקורותיו בעניין זה,
8 מאפשרים בתי המשפט לנאמן זר לפעול לגבי מקרקעין באנגליה, על אף ההלכה הקובעת כי
9 הקניית נכסי החייב לנאמן זר לא תחול לגבי מקרקעין אלו (פשיטת רגל, שם).
- 10
- 11 19. ובאשר להכרה בצו. במסגרת הכרה בפסק חוץ קיימים בחוק שני מסלולים. האחד, הכרה
12 ישירה במסגרת הליך שנפתח במיוחד לשם כך. הכרה זו מסודרת בסעיף 11(א) לחוק. והשני,
13 הכרה עקיפה כשיש צורך להשתמש בממצא שבפסק הדין הזר כדי ליצור השתק פלוגתא
14 בהתדיינות המקומית ולצורך אותו דיון בלבד. הכרה זו מסודרת בסעיף 11(ב) לחוק (ע"א 490/88
15 המוטראן הקופטי נ' עדילה, פ"ד מד(4) 397). כאמור, אין מניעה עקרונית להכיר הכרה ישירה
16 בפסק דין זר בענייני פשיטת רגל, ואולם במקרה זה די ברור כי הצדק עם ב"כ המשיבים כי לא
17 מתקיימים התנאים להכרה ישירה בפסק החוץ לפי סעיף 11(א) לחוק. שכן לא זו בלבד שאין
18 במסגרת האמנה התחייבות ישראלית להכיר בפסקי חוץ מסוג זה העומד לפנינו, אלא שהאמנה
19 החריגה במפורש את ההכרה בפסקי דין שעניינם פשיטת רגל.
- 20
- 21 20. ואולם בכך לא נסתם הגולל על האפשרות להכיר בצו, שכן, גם אם לא ניתן להכיר בפסק
22 הזר במקרה זה בדרך של הכרה ישירה לפי סעיף 11(א) לחוק, אין בכך לשלול את האפשרות
23 להכיר בו בהכרה אגבית לפי סעיף 11(ב) לחוק (השווה פשיטת רגל, בעמ' 414). התנאי היחיד בו
24 מותנית ההכרה לפי סעיף זה הוא שבית המשפט השתכנע כי מן הדין והצדק לעשות כן, כשנפסק
25 שפירוש המילים "מן הדין והצדק" הוא כפי משמעותן המקובלת בלשון בני אדם (ע"א 970/93
26 בעניין אגם; ע"א 499/79 בן דיינן נ' אי.די.אס. אינטרנשיונל בע"מ, פ"ד לח(2) 99, 103; ע"א
27 221/78 עובדיה נ' כהן, פ"ד לג(1) 293).
- 28
- 29 21. יתרה מזאת, חרף האמור בסעיף 11(א) לחוק כי הכרה ישירה בפסק חוץ מותנית בקיומו
30 של הסכם עם מדינת החוץ המסדיר את הנושא, נקבע זה מכבר כי ניתן להכיר הכרה ישירה בפסקי

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 חוץ גם בהעדר הסכם עם מדינת חוץ המסדיר את הנושא (ה"פ (מחוזי-ת"א) 408/00 בעניין
2 Tower air inc. על האפשרות העקרונית להכרה ישירה בפסק זר שלא מתקיימים לגביו תנאי
3 סעיף 11(א) ראה ע"א 970/93 בעניין אגם; ע"א 3441/01 פלוני נ' פלונית, פ"ד נח(3) 1; ע"א
4 4525/08 בתי זיקוק לנפט בע"מ נ' New Hampshire Insurance Co, פורסם במאגרים
5 [15.12.10]; מנשה שאוה "הכרה ישירה של פסק דין בישראל והכללים החלים עליה" קריית
6 המשפט ב (תשנ"ב) 35; עדי חן "רישום פסק גירושין זר והכרה בו" ספר מנשה שאוה (א' ברק וד'
7 פרידמן, עורכים, תל אביב, תשס"ו) 593). זאת, בין היתר, בשל השאיפה לשים קץ להתדיינות,
8 הרצון לעשות צדק, וטיפול יחסי גומלין עם מערכות משפט ושיטות משפט שונות. בהמשך,
9 בעניין אחר נקבע כי נימוקים אלו המצדיקים את האפשרות להכיר באופן ישיר בפסקי חוץ גם
10 בהעדר הסכם עם מדינת החוץ, רלוונטיים, ואולי אף ביתר שאת, גם בעניינים של סטטוס במסגרת
11 דיני חדלות פרעון, שמעצם טבעם דורשים שיתוף פעולה הרמוני בין בתי המשפט המוסמכים
12 במדינות השונות (ה"פ (מחוזי-ת"א) 408/00 בעניין Tower air inc; פש"ר (מחוזי-ת"א)
13 2193/08 בעניין הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ).

14
15 22. אלא מאי, במקרה זה כאמור, האמנה בין מדינת ישראל לאנגליה מוציאה מתחולתה את
16 ענייני פשיטת הרגל, ומכאן טוענים המשיבים, כאמור, שלא ניתן להכיר בצו בישראל אף לא
17 בהכרה עקיפה או בהכרה שלא על פי החוק, כאמור. ואכן, טענה זו נכונה בכל הנוגע להכרה
18 ישירה בצו מכוח סעיף 11(א), אך היא איננה נכונה בכל הנוגע להכרה עקיפה לפי סעיף 11(ב) או
19 בהכרה ישירה שלא לפי החוק. הטעם להבדל זה נעוץ בכך שקיים הבדל משמעותי ומהותי בין
20 הכרה ישירה בפסק חוץ, ובכלל זה הכרה ישירה בצו במקרה זה, לבין הכרה עקיפה בו. במקרה
21 הראשון, ניתנת הצהרה באשר לקיומו של סטטוס במדינה בה נתבקש להכיר בפסק החוץ
22 כשהצהרה היא כלפי כולי עלמא (in rem). לעומת זאת, בהכרה עקיפה כוחו של פסק הדין יפה
23 אך רק לגבי אותו הליך ספציפי המתנהל ורק לגבי בעלי הדין שצדדים לו. הטעם להבחנה זו ברור.
24 באופן טבעי, במדינה שבה מתבקשת הכרה של פסק חוץ הקובע סטטוס כלפי כולי עלמא קיימת
25 רתיעה להכיר בסטטוס שנקבע בבית משפט זר. לשם כך נקבע בסעיף 11(א) שנדרשת קיומה של
26 אמנה כתנאי להכרה בסטטוס שנקבע בבית משפט זר. לעומת זאת, בכל הנוגע בהכרה בפסק הזר
27 רק לשם ההליך המתנהל ואך ורק בנוגע לצדדים בו, רתיעה שכזו לא קיימת. לכן, שעה שמתבקש
28 להכיר באופן ישיר בפסק דין שבו הוכרז חייב פושט רגל בהעדר אמנה, החייב לא יוכר כפושט
29 רגל על כל הנלווה לכך. לעומת זאת, בהליך ספציפי המתנהל כנגד צד ג', ההכרה בחייב כפושט
30 רגל נעשית אך ורק לצרכי אותו הליך. פועל יוצא מכל האמור הוא, ששלילת ההכרה בענייני

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 פשיטת רגל באמנה שבין מדינת ישראל ואנגליה, אין משמעה שלא ניתן להכיר בפסק דין ובצו
2 במקרה זה שניתן בעניין פשיטת רגל לצורך ההליך הספציפי הזה ולו לפי סעיף 11(ב) לחוק.

3
4 23. שאלה אחרת היא מהו הדין החל במקרה זה לאחר מתן ההכרה בצו, האם דיני פשיטת
5 הרגל שבדין הישראלי או דיני פשיטת הרגל האנגליים. לפי כללי ברירת הדין במשפט הבינלאומי
6 הפרטי הנוהגים בישראל, הדין החל בשאלה של העברת זכויות במטלטלין של פושט רגל בעקבות
7 פשיטת הרגל שהוכרזה עליו במדינה זרה, הוא הדין הנוהג באותה מדינה, היינו במקרה זה הדין
8 האנגלי (ראה ע"א 499/79 בן דיין נ' אי. די. אס. אינטרנשיונל בע"מ, פ"ד לח(2) 99, 111; תוקפם
9 האקסטרה-טריטוריאלי של צווים מקומיים וזרים בפשיטת רגל בינלאומית, שם). לעומת זאת בכל
10 הנוגע להעברת זכויות במקרקעין הנמצאים בישראל של מי שהוכרז עליו פושט רגל במדינה זרה,
11 הדין הישראלי הוא זה החל. לכן במקרה זה המבקש אינו צריך להוכיח את הדין האנגלי בכל הנוגע
12 לביטול ההענקה בדירה באילת. גם נראה להלן, שהמבקש אינו צריך להוכיח את הדין האנגלי בכל
13 הנוגע לביטול ההענקות לגבי המיטלטלין שבווילה, ולו מפני שהוא אינו זקוק לכך (ולעניין
14 ההבדל בין כללי ברירת הדין בפשיטת רגל החלים על מיטלטלין ומקרקעין ראו Dicey &
15 1175 (Morris, The Conflict of Laws, 12 ed. (1993)).

16
17 24. מסקנה זו לא רק שהיא מחויבת המציאות אלא שהיא עולה בקנה אחד עם המגמה הכללית
18 כיום בשיטות משפט רבות בעולם להעניק עזרה ביישום ובמימוש הליכי פשיטת רגל במדינה הזרה
19 שבה מתבקשת העזרה.

מבט משווה

20
21
22 25. כיום, בארה"ב חולש על הליך חדלות פירעון כשקיים בהליך גורם ממדינה זרה, פרק 15
23 לחוק פשיטת הרגל האמריקאי הפדראלי (United States Bankruptcy Code). פרק זה חל על
24 הליכים שהוגשו לאחר יום 17.5.05, ועל הליכים שהוגשו לפני מועד זה חל סעיף 304 לחוק
25 שבינתיים בוטל.

26
27 26. סעיף 304 לחוק היה מצומצם בהיקפו ביחס לפרק 15 (החדש) ולפיו בעל תפקיד זר (להלן
28 בשמו שבחוק: "נציג הזר") יכול היה לפתוח הליך בארה"ב רק כהליך עזר להליך העיקרי שהתנהל
29 בבית המשפט הזר. הסעיף לא הקנה אפשרות של פתיחת הליך עיקרי של פשיטת רגל על ידי הנציג
30 הזר הבא מכוחו של פסק דין זר, כנגד חייב בארה"ב, אלא נועד כאמור, אך לאפשר לנציג הזר

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 In re: (וראו:)
2 (Empresa de Transportes, 263 B.R. 367 (2001)). לכן, מקום בו בית המשפט לא השתכנע
3 כי הליך חדלות הפירעון במדינה הזרה הגיעה לכלל הבשלה וההליך עיקרי שם טרם החל, אלא
4 עודנו היה רק באיכו (כגון במצב שרק ניתנו בהליך סעדים זמניים מצומצמים בהיקפם, או טרם
5 מונה בעל תפקיד בעל סמכויות), לא ניתנו סמכויות עזר לאותו נציג זר בתוך תחומי ארה"ב (In
6 (re: Master Home Furniture, 261 B.R. 671 (2001)). כמו כן, הליכים משניים אלו שנקטו
7 בתוך תחומי ארה"ב לא הסתיימו בארגון מחדש או בחיסול נכסיו של החייב, לא יצרו estate
8 מיוחד של פושט הרגל ולא הסתיימו עם מינוי נאמן מקומי. עם זאת, למרות שהרבה מהסמכויות
9 המוענקות לנאמנים מקומיים על פי החוק לא הוענקו לנציגים הזרים, בתי המשפט נטו לפרש את
10 הוראות הסעיף באופן רחב וככאלו המקנות סמכות גם לנציגים זרים לפעול בדומה לנאמנים
11 מקומיים, לתת להם סעדים זמניים, ועיכובי הליכים וכיוצ"ב.

12

13 27. גם במסגרת סעיף 304 לחוק, בתי המשפט המקומיים בארה"ב הושיטו עזרה לנאמן זר
14 והעניקו לו סמכויות חקירה בתוך גבולות ארה"ב כנגד אזרחי ארה"ב שנחשדו בקבלת נכסים
15 במרמה ממושט רגל למרות שסעד מעין זה לא ניתן בדין הזר. בעניין זה נקבע כי די שיוכח כי קיים
16 הליך פשיטת רגל במדינה הזרה כנגד החייב; שנציג הזר רשאי להגיש את ההליך בארה"ב;
17 ושלחייב רכוש בתוך ארה"ב. העובדה שלסעד המבוקש בארה"ב אין מקבילה במדינה הזרה לא
18 מנע מבית המשפט לתת את הסעד בארה"ב, אם הסעד שנתבקש היה סעד דיוני במהותו. נקבע כי
19 אין זה הגיוני לכבול את ידיו של הנציג הזר ולמנוע ממנו את אותן סמכויות הבאות לקדם את
20 תכלית סעיף 304, היינו ייעול הליכי חדלות פירעון זרים הקשורים לנכסים הנמצאים מחוץ
21 לגבולות סמכותו של בית המשפט הזר, בתוך תחומי ארה"ב (In re: Dr. Paul Gross, 278
22 (B.R. 557 (2002)).

23

24 28. ככלל יש לומר כי בתי המשפט לא נרתעו מלתת צווים לטובת נציגים זרים לפי סעיף 304
25 מקום בו חוקי חדלות הפירעון במדינה הזרה היו דומים באופן ניכר לחוקי חדלות הפירעון
26 בארה"ב (In re: Kyu-Byung Hwang, 309 B.R. 842 (2004)) והשיקולים המרכזיים שהנחו
27 את בית המשפט אם לתת סעד לפי סעיף 304 היו: (1) ווידוא כי ההליך הזר הוא הוגן ובלתי מפלה
28 לרעה. (2) שההליך הזר מתייחס לכל הנושים ובעלי האינטרס באופן צודק ושוויוני. (3) שניתנת
29 הגנה לנושים מקומיים מארה"ב ללא הפלייה ומבלי שנגררו לאי נוחות בטיפול בעניינם. עם זאת,

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 לא הייתה דרישה כי תהיה זהות מוחלטת בין הדין המקומי בארה"ב לפי החוק ובין הדין הזר (וראו
2 In re: Banco de Descuento, 78 B.R. 337 (1987) שם נקבע שבתי המשפט יחילו את הדין
3 הזר מקום בו הוא אך דומה (similar) לדין בארה"ב), ואף נקבע כי על בית המשפט להתחשב
4 בכללי דין הקדימה הזר ובלבד שדין זה עולה בקנה אחד עם הדין בארה"ב "באופן ניכר"
5 (substantially in accordance with it). In re: Garcia Avila, 296 B.R. 95 (2003);
6 (re: Alison J. Treco, 240 F.3d 148 (2001)). דרישה זו להכיר בפסק הדין הזר כונתה
7 "comity" ומשמעה ההכרה שהמדינה תאפשר החלת דינים זרים בתוך תחומה בהתחשב בחובה
8 הבינלאומית, תוך שמירה על זכויותיהם של אזרחיה של המדינה או על זכויותיהם של אחרים
9 המוגנים בחוקיה (Hilton v. Guyot, 159 U.S. 113 (1985)). תנאי להחלתו של ה-comity
10 הוא קיומה של "הגינות דיונית" בדין הזר (procedural fairness) וראו Finance AG Zurich V.
11 (Banco Economico S.A., 192 F.3d 240 (2d. Cir. 1999)). מה שעמד ביסוד קביעות אלו
12 הייתה התפיסה שלבתי המשפט במדינה הזרה בה מתנהל ההליך העיקרי כנגד החייב, יש את מירב
13 הכלים והיכולת להחליט מתי, כיצד והיכן להכריע בגורל ההליך באופן שימקסם את הרווחים
14 ויוזיל עליות לטובת קידום ההליך. משכך, סעיף 304 פורש באופן שהוא איפשר לנציג הזר למנוע
15 מנושים בארה"ב לתפוס נכסים בתוך תחומי ארה"ב וכן להוציא לפועל חלוקה מסודרת והוגנת של
16 קופת הכינוס לפי כללי הדין במדינה הזרה (In re: Delia J. F. Caldes, 274 B.R. 583)
17 ((2002)).

18
19 29. ויצוין כי גם לפני חקיקתו של החוק, בתי המשפט בארה"ב הכירו מאז ומתמיד בהחלת
20 דיני פשיטת הרגל של מדינות זרות בתוך תחומי ארה"ב למרות שלא היו לחוקי המדינות הזרות
21 תחולה בינלאומית המחייבת את ארה"ב. בתי המשפט המקומיים פעלו באופן האמור, כשהיה
22 דמיון בין דיני פשיטת הרגל בארה"ב ובין דיני פשיטת הרגל במדינה הזרה. כפועל יוצא מכך,
23 ההגבלות שהוטלו על חברה זרה מכוח דיני חדלות הפירעון במדינה הזרה הוחלו גם בארה"ב.
24 הנימוק המרכזי שעמד ביסוד קביעת הלכה זו היה, שמי שמנהל עסקים עם חברה זרה מכפיף עצמו
25 מיניה וביה לחוקי אותה מדינה שהחברה הזרה פועלת תחת חוקיה (Canada Southern)
26 (Railway Company v. Gebhard, 109 U.S. 527 (1883)).

27
28 30. כאמור, מאז חודש מאי 2005 חל על דיני חדלות פירעון "מעבר לגבולות המדינה"
29 (Chapter 15, (Cross-Border Cases), לחוק הפדראלי. בסעיף הראשון של הפרק (סעיף 1501)

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 מנויות מטרותיו: שיתוף פעולה בין בתי המשפט בארה"ב ובעלי תפקיד שמונו בבתי המשפט
2 בארה"ב עם בתי המשפט והרשויות במדינות זרות המעורבות בהליכי חדלות פירעון מעבר
3 לגבולותיהם; קידום וודאות מוגברת בסחר הבין-לאומי ובהשקעות בין-לאומיות; ניהול הוגן
4 ויעיל של הליך חדלות הפירעון המיועד להגן על האינטרסים של כלל הנושים והחייבים באשר
5 הם; הגנה ומקסום הערך של נכסי החייב; ומתן הגנה הולמת על עסקים בקשיים. ככלל נקבע כי
6 הוראות הפרק תחולנה בארבעה מצבים: (1) כשעזרה מתבקשת בבית משפט מקומי בארה"ב על
7 ידי מדינה זרה או נציג זר בקשר להליך המתנהל מחוץ לגבולות ארה"ב; (2) כשמתבקשת עזרה על
8 ידי בעלי דין אמריקאים במדינה זרה; (3) כשקיימים הליכים מקבילים כנגד אותו חייב בארה"ב
9 ובמדינה הזרה בעת ובעונה אחת; (4) כשיש לנושה זר עניין בהשתתפות בהליך המתקיים
10 בארה"ב.

11
12 31. החוק (סעיף 1505) מקנה סמכות לבית המשפט המקומי בארה"ב להסמיך נאמן לפעול
13 בכל דרך המותרת במדינה הזרה אך נקבע כי בית המשפט יכול לסרב לתת סעד מקום בו הסעד
14 נוגד באופן בולט את תקנת הציבור בארה"ב – "manifestly contrary to the public policy of
15 the United States". בעניין זה נקבע כי יש לתת להגבלה זו פרשנות צרה וליישמה רק במקרה
16 של: "exceptional circumstances concerning matters of fundamental importance
17 for the enacting state". בעניין זה על בית המשפט לבדוק אם ההליכים במדינה הזרה הם
18 "fair and impartial" (In re Ephedra Products Liability Litigation, 349 B.R. 333,)
19 (349). כקודמו בסעיף 304, החוק (סעיף 1507) גם מקנה סמכות לבית המשפט לתת עזרה וסעד
20 לנציג זר, הן על פי החוק והן לפי חוקים אחרים, ובנותנו עזרה מעין זו על בית המשפט לוודא
21 באופן סביר (reasonably assure) טיפול צודק בנושיו של החייב או בעלי אינטרס ברכושו;
22 הגנה על בעלי החוב בארה"ב מפני אפליה או טרחה יתרה בטיפול בעניינם; מניעת מתן עדיפות או
23 הונאה בחלוקת נכסי החייב; חלוקת דיבידנד הזהה באופן כללי לדין בארה"ב לפי סדר קדימות;
24 ובמידת האפשר מתן אפשרות לחייב "לפתוח דף חדש".

25
26 32. סעיף 1509 קובע כי נציג הזר יכול להגיש בקשה באופן ישיר לבית המשפט ואם עתירתו
27 תתקבל יהיה לו את הסמכות לתבוע ולהיתבע בארה"ב. במקרה שכזה על כל בית משפט בארה"ב
28 לתת עזרה לנציג הזר. עם זאת סעיף 1510 קובע כי הסמכות הניתנת לנציג הזר והעזרה הניתנת לו
29 היא אך ורק למטרת הליך חדלות הפירעון. סעיף 1511 קובע כי נציג הזר יכול לעתור בעצמו כנגד

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

- 1 החייב כדי שיוכרז פושט רגל בארה"ב, כשלפי סעיף 1513 מעמדו של נציג הזר יהיה כמעמד נושה
2 מקומי.
- 3
- 4 33. סעיף 1519 קובע כי עד אשר ההחלטה הזרה תוכר, הנציג הזר זכאי לסעדים זמניים כדי
5 לשמר את נכסי החייב בארה"ב. סעיף 1521 קובע כי בית המשפט יכול לעכב עבור נציג הזר כל
6 הליך אחר המתקיים כנגד החייב; מניעת העברת נכסי החייב או מכירתם; מתן אפשרות לחקור
7 עדים וקבלת מידע אודות נכסי החייב, עסקיו, זכויות חיובים והתחייבויות; והענקת סמכויות ניהול
8 של כל נכסי החייב בתוך ארה"ב. בית המשפט יכול גם להעניק לנציג הזר סמכות לחלק דיבידנד
9 מתוך נכסי החייב ובלבד שבית המשפט השתכנע כי חלקם של הנושים המקומיים לא יופלה לרעה.
- 10
- 11 34. החוק (סעיף 1525) גם מורה כי על בתי המשפט לשתף פעולה באופן המרבי ביותר עם
12 בית המשפט הזר או נציג הזר, הן באופן ישיר והן באמצעות נאמן מקומי וחלה גם על הנאמן
13 המקומי חובה לשתף פעולה באופן מירבי עם בית המשפט או הנציג הזר. שיתוף פעולה משמעו
14 (לפי סעיף 1527) גם מינוי חוקר מטעם בית המשפט שיפעל לפי הוראותיו; קביעת דרך יעילה של
15 העברת מידע; תיאום וניהול נכסי ועסקי החייב; ואישור ויישום הסכמים הקשורים לתיאום
16 ההליכים בהם קשור החייב. סעיף 1529 קובע תיאומים בין הליך פשיטת הרגל בארה"ב בד בבד
17 עם הכרת ההליך הזר, וסעיף 1530 קובע את הדין מקום בו קיימים יותר מהליך זר אחד. עם זאת,
18 יש לציין כי פרק 15 לא קובע כלל ברירת הדין באופן גורף, והוא אינו משנה את הדין המקומי אלא
19 כדי לאפשר תוצאות שהן הוגנות וסבירות מנקודת המבט האוניברסאלית (וראו פסק הדין בעניין
20 Gross).
- 21
- 22 35. מעבר לכך שפרק 15 לחוק רחב בהיקפו מסעיף 304, ההבדלים העיקריים בין הוראותיו
23 ובין הוראת סעיף 304 מתבטאים בעצם הגדרת "ההליך זר" באופן שהוכרו במסגרת פרק 15 גם
24 הליכים משותפים בין שתי המדינות; הליכים מנהליים ולא דווקא שיפוטיים; הליכים עיקריים
25 וגם הליכי ביניים; והליכים שבהם נכסי החייב כפופים או נמצאים בשליטה של בית משפט זר
26 לצורך ארגון מחדש או חיסול עסקים. גם ההגדרה של "נציג זר" שונה באופן רחב יותר כך שהוא
27 כולל בעל תפקיד שמונה באופן זמני או אדם שהוסמך בהליך זר לנהל או לארגן מחדש את נכסי
28 החייב בלבד. בניגוד למצב שהיה קיים בסעיף 304 שהיה על הנציג הזר לעתור באופן מיוחד
29 לעיכוב הליכים כנגד החייב, במסגרת פרק 15 מקום בו קיים הליך זר עיקרי, ניתן עיכוב הליכים
30 אוטומטי (בדומה להליכים הרגילים המתנהלים בארה"ב), זכות לנציג הזר להפעיל את עסקיו של

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

- 1 החייב ומתן אפשרות לנציג הזר להשתמש, למכור או להשכיר את נכסיו של החייב (וראו לעניין
2 In re: Tri-Continental Exchange, Ltd., ובין הליך עיקרי ובין הליך משני
3 .(449 B.R. 627; In re Sphinx Ltd., et al., 351 B.R. 103
4
5 36. פרק 15 של החוק הפדראלי בארה"ב הושתת למעשה על פרי עמלה של וועדת הסחר
6 הבינלאומי של האו"ם The United Nations Commissions on International Trade Law
7 (UNCITRAL) אשר הוקם ב- 1967 על ידי האסיפה הכללית של האו"ם במטרה לקדם את
8 איחוד דיני הסחר, ואשר בשנת 1997 הגה את ה"החוק לדוגמא" (Model Law) של דיני פשיטת
9 רגל "מעבר לגבולות המדינות" (פורסם בנספח מספר (1) של הדו"ח של הישיבה השלישית של
10 הוועדה). העקרונות של החוק לדוגמא הם: מתן גישה ישירה לבעל תפקיד במדינה זרה לבתי
11 המשפט במדינות אחרות; קביעת עקרונות בסיסיים וכללים דיוניים לשם הכרה בהליכי פשיטת
12 רגל זרים ומתן אפשרות לקבל סעדים ועזרה לקידום אותם הליכים במדינות הזרות; הקמת מסגרת
13 המיועדת לקדם שיתוף פעולה בין בתי המשפט השונים ובין בית המשפט לנציגים הזרים; שיתוף
14 פעולה במקרים בהם הליכי חדלות פירעון מתקיימים במספר מדינות בעת ובעונה אחת; והענקת
15 סמכויות לבתי המשפט ולבעלי תפקיד במדינה בה מתנהל הליך חדלות הפירעון באופן שיוכלו
16 לבקש עזרה מבתי משפט זרים. מודל זה אומץ באופן כללי, כאמור, בארה"ב וכן במספר לא מועט
17 של מדינות נוספות כולל בריטניה.
18
19 37. כאמור, בבריטניה המחוקק האנגלי אימץ את החוק לדוגמא של האו"ם במסגרת סעיף 14
20 לחוק חדלות פירעון הבריטי משנת 2000 (Insolvency Act 2000). בחוק הוענקה הסמכות
21 למזכיר המדינה להתקין תקנות על מנת ליישם את החוק לדוגמא בתוך תחומי בריטניה תוך
22 התאמת דיני חדלות הפירעון להליכים הזרים וזאת כדי לקדם את שיתוף הפעולה בין בתי המשפט
23 הזרים. התקנות הרלוונטיות (Cross-Border Insolvency Regulations 2006) נכנסו בתוקף
24 בחודש אפריל 2006 והן אמצו באופן כללי את החוק לדוגמא למעט תיקונים שנתבקשו מכוח
25 סעיף 426 לחוק חדלות הפירעון האנגלי משנת 1986 (Insolvency Act 1986) ותקנות האיחוד
26 האירופאי (Model Law, Council Regulation (EC) 1346/2000).
27
28 38. במדינות האיחוד האירופי תקנות חדלות הפירעון נכנסו לתוקף ביום 31.5.02. תקנות אלה
29 חלות על מירב מדינות האיחוד והן מהוות חלק מהדין הכללי של מדינות החברות באיחוד. מטרתן

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 העיקרית של התקנות היא למסד את הדרך שבה מדינה חברה קובעת אם יש לה סמכות לפתוח
2 בהליכי חדלות פירעון כנגד חייב ממדינה אחרת. התקנות גם קובעות דרך לקבוע את כללי ברירת
3 הדין החל על המקרה הספציפי. בדרך כלל לאחר קביעת ברירת הדין, הכללים הדיוניים של
4 המדינה החברה בה מתנהל ההליך יחולו. התקנות חלות אך ורק במקרה שהחייב מנהל את מרכז
5 עסקיו בתוך מדינה חברה באיחוד כולל אלו אשר מקום התאגדותם הוא מחוץ לאיחוד אבל
6 מנהלים את העסקים המרכזיים שלהם בתוך מדינה חברה. בהתאם לאמור נקבע כי הסמכות תינתן
7 לבית המשפט הנמצא במדינה שבו מנהל החייב את עיקר עסקיו. התקנות גם קובעות הוראות
8 באשר להליכים משניים בנסיבות מאוד מסוימות, בהן ניתן לקבל סעדים בבית משפט זר הנמצא
9 במדינה אשר החייב איננו מנהל שם את עסקיו.

10

11 39. ניכר אפוא, כי בהליכי חדלות פירעון העולם זונח את הגישה הטריטוריאלית המצומצמת
12 וצועד אל עבר הגישה האוניברסאלית. עם זאת, יצויין כי בחירה זו אינה מקובלת על כולי עלמא
13 ולפחות בעולם האקדמי, העניין שנוי במחלוקת. המלומד ווסטברוק (Westbrook) הדוגל בשיטה
14 האוניברסאלית מסביר כי גישה זו מתייחסת להליך פשיטת הרגל כהליך גלובאלי מאוחד המנוהל
15 על ידי בית משפט אחד בסיוע בתי משפט במדינות אחרות. לעומת זאת הגישה הטריטוריאלית
16 גורסת שבכל בית משפט בכל מדינה שבה מצויים נכסיו של החייב ינוהל הליך נפרד בו יפעלו
17 בעלי התפקיד לכנוס את נכסי החייב לפי מיטב יכולתם (the grab rule). אם כי, לדעתו, שתי
18 גישות אלו התמתנו במשך השנים, וכיום הגישה האוניברסאלית מאופיינת בגישה פרגמטית לפיה
19 השאיפה לאוניברסאליות צריכה להיעשות צעד אחר צעד תוך כדי שיתוף פעולה בין המדינות
20 ובתי המשפט השונים. גם הגישה הטריטוריאלית הקלאסית התמתנה והיא דוגלת כיום בשיטה של
21 טריטוריאליות תוך שיתוף פעולה כדי לשפר חלק מאותן תופעות שליליות של התפיסה של "תפוס
22 ככל יכולתך" (וראו J. Lawrence Westbrook, Chapter 15 at last, 79 Am. Bankr. L.J. 712 2005
23 וכן ראו פסק הדין בעניין Garcia Avila). לעומת ווסטברוק, המלומד לופוקי
24 (Lopucki) דוגל בשיטה הטריטוריאלית. לדעתו המודל שבו בית המשפט אחד חולש על הליך
25 פשיטת הרגל, דן על פי דיני המדינה בה הוא מכהן, מפקח על ניהול נכסי החייב, מחלק את נכסיו
26 גם במדינות הזרות ואילו תפקידם של בתי המשפט האחרים הזרים היא רק לסייע לאותו בית
27 משפט היינו כלשונו: "Under universalism, one court plays the the tune, and
28 everyone else dances", לא הוכיח את עצמו. הביקורת של לופוקו בטוענו כי הגישה
29 האוניברסאלית אינה מוצלחת, מבוססת על כך שבפועל וכעובדה לא נחתמו בין המדינות אמנות

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 רבות המסדירות את הליכי פשיטת הרגל, ובדרך כלל בתי המשפט תרים אחר פתרונות החורגים
2 מהשיטה האוניברסאלית. לשיטתו, השיטה הטריטוריאלית בה לכל מדינה יש את הסמכות לדון
3 בהליך פשיטת הרגל בין גבולותיה תוך כדי הפעלת שיקול דעת אם להשתתף במהלך חיסול או
4 שיקום בינלאומי, אם לבחור בהליכים מקומיים דומים היא שיטה עדיפה. בדרך זו ניתן לקדם את
5 מטרות ההליך הבינלאומי שהן: מתן אפשרות למלווים לתמחר אשראי; מקסום מימוש נכסי
6 החייב; הורדת עליות וזירוז ההליכים; הקטנת קונפליקטים בין המדינות השונות; וחלוקה צודקת
7 בין הנושים. לטענתו עוד, השיטה האוניברסאלית לוקה בשני היבטים. הראשון שהשיטה מעניקה
8 לבתי המשפט הזרים והדין הזר כוח בלתי מוגבל באופן שמדינה זרה מקדמת את השקפותיה
9 הכלכליות והחברתיות באמצעות הליכי חדלות הפירעון על אדמת נכר. השני, חברות בינלאומיות
10 שהן בעלי "אזרחות" במספר מדינות, יבחרו באופן מניפולטיבי להתדיין במדינה הזרה הטובה
11 להן. לעומת זאת בגישה הטריטוריאלית הדגש מושם על איתור נכסי החייב באשר הם, תוך שיתוף
12 פעולה באיתור הנכסים, והדגש אינו מושם על חיפוש אחר הפורום המתאים (Lynn LoPucki,
13 Cooperation in International Bankruptcy: A Post-Universalist Approach, 84
14 Cornell L. Rev. 696 (1999)). בכל הנוגע לוויכוח זה בין המלומדים השונים בארה"ב, לעת
15 עתה ברור כי נוכח חקיקת פרק 15, ידה של הגישה האוניברסאלית על העליונה.

יישום הדין בישראל

16
17
18 40. המציאות העסקית משתנה מיום ליום והשווקים המסחריים הם כיום יותר מתמיד שווקים
19 בינלאומיים ולא מדינתיים. הגבולות המסחריים בין המדינות הולכים ומטשטשים. חברות ויחידים
20 פועלים במרחב הבינלאומי והם נכנסים להליכי חדלות פירעון בתוך אותו מרחב בינלאומי. משכך,
21 מתעוררות חדשים לבקרים סוגיות סבוכות של קיום הליכים במספר מדינות בעת ובעונה אחת,
22 סוגיות של בחירת פורום הדין, הבדלים בסדרי עדיפות לאומית הבאים לידי ביטוי בדיני חדלות
23 הפירעון המדינתיים ועוד. הדרך לפתור בעיות אלו, אינה בדחיית בקשותיהם של גורמים זרים
24 לממש את נכסיהם של חייבים בתוך תחומי המדינה על הסף, אלא בהענקת מירב הסיוע לנושים
25 הזרים. קשה, אפוא, להצדיק כיום, גם בישראל שלא אימצה את "החוק לדוגמא", גישה
26 טריטוריאלית דווקנית להליכי חדלות פירעון. אדרבה, המגמה צריכה להיות כשם שהיא במדינות
27 העולם, איתן מקיימת מדינת ישראל את מירב הסחר הבינלאומי, מגמה אוניברסאלית כזו הבאה
28 לקדם שיתוף פעולה מקסימאלי בין מדינת ישראל ובין המדינות הזרות בהן מתקיימים הליכי
29 חדלות פירעון. הפרשנות הניתנת היום לדיני ישראל צריכה גם להעלות בקנה אחד עם המגמה
30 האוניברסאלית הגלובאלית ויש להימנע ממצב שמדינת ישראל תהפוך למדינת מקלט לחייבים

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

- 1 מבריחי נכסים מנושיהם. כשם שדמו של נושה זר אינו אדום יותר מדמו של נושה ישראלי במדינה
2 הזרה, דמו של נושה ישראלי לא צריך להיות אדום יותר מנושה זר, במדינת ישראל.
3
- 4 41. במקרה זה, כאמור, בקשת המבקש כוללת בחובה הכרה בצו פשיטת הרגל שניתן כנגד
5 החייב בלונדון לשני עניינים. האחד, להכיר בנאמנת כמי שנכסי החייב מסורים לידיה וזכותה
6 לתבוע את העברתם לידיה. השני, לשם ביטול הענקות שנעשו, אם נעשו על ידי החייב לצדדים
7 שלישיים, בהתאם לדיני פשיטת הרגל.
8
- 9 42. בעניין הראשון מונחת למעשה בקשה להכרה אגבית בצו, לעניין זה שנכסי החייב הוקנו
10 לנאמנת והיא זכאית לתובעם ממי שלטענתה מחזיקים בהם. בעניין זה די ברור כי אין מניעה
11 להכרה אגבית בצו, ויש להכיר בנאמנת כמי שבאה בנעלי החייב ונסכיו הוקנו לה.
12
- 13 43. במסגרת העניין השני נתבקש, אף אם ייקבע כי הדירה שייכת להורי החייב והמטלטלין
14 בוילה שייכים למשיבה, לבטל את ההענקות שהעבירו את נכסי החייב למחזיקים בהם כיום
15 בהתאם לסעיף 96 לפקודה. כאמור, לפי כללי ברירת הדין החלים בישראל בפשיטת רגל, בכל
16 הנוגע למטלטלין הדין החל במקרה זה הוא הדין האנגלי ומשהמבקש לא הרים את הנטל המוטל
17 עליו להוכיח דין זה, לא ניתן להיעתר לבקשתו ולבטל הענקות שהעניק החייב לאשתו, אם יוכח
18 שהוא אכן העניקם. לעומת זאת, בכל הנוגע לדירה, הדין החל הוא הדין הישראלי ומשכך קיימת
19 אפשרות עקרונית לבטל את הענתקה למשיבים 1 ו-2 אם יוכיח המבקש את התקיימות תנאי סעיף
20 96 לפקודה. משכך, הטענות של המשיבים בכל הנוגע לכשלים הדיוניים של המבקש בהוכחת
21 הדין הזר אינם רלוונטיים בעניין זה.
22
- 23 44. לסיכום, אפוא, אני מכיר בסמכותה של הנאמנת לתבוע את העברת נכסי החייב בישראל
24 לידיה כמי שאמונה על החזקתם במסגרת הליכי פשיטת הרגל המתקיימים כנגדו באנגליה,
25 ובסמכותה לטעון לביטול הענקה בכל הנוגע לדירה באילת. עם זאת, ככל שלא יעלה בידי הנאמנת
26 להוכיח את טענותיה כי המיטלטלין שבוילה אינם שייכים לחייב כי אם למשיבה המחזיקה בהם,
27 לא ניתן לבטל את ההענקות במסגרתן העביר החייב את המיטלטלין למשיבה, לאור העובדה כי
28 המבקש לא הוכיח את הדין האנגלי בעניין זה.
29

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 45. ובשולי הדברים יוער כי לא מצאתי ממש בטענה שהמבקש לא הוכיח את קיומו של הצו
2 או את משמעותו וכי היה צריך להביא ראיות נוספות לשם כך. די בתצהיר הנאמנת לעניין זה. גם
3 לא מצאתי ממש בטענה כי תוקף מינויו של המבקש פג בחלוף שלושה חודשים מאז הינתנו, ולו
4 מפני שבפועל הנאמנת היא זו העותרת למתן הסעד והמבקש אינו אלא מייצגה. בכל מקרה מדובר
5 בפגם טכני הניתן לריפוי בנקל.

6

7 מכאן לדיון לגופן של שתי הבקשות. ותחילה לבקשה מס' 1 העוסקת בדירה באילת.

8

9

בקשה מס' 1 (בש"א 879/10) – טענות הצדדים

10 46. טענת המבקש בעניין זה הייתה כי הדירה לא נועדה לשמש מקום מגורים להורי החייב עד
11 למותם, שכן במסגרת החקירה הנגדית של משיבה 2, האם, עלה כי הדירה שנרכשה מכספי החייב
12 נועדה להשקעה והיא אינה משמשת כלל את המשיבים אשר מתגוררים בדירה אחרת בעיר אילת.
13 החייב הוא זה ששילם את מלוא תמורתה ובנסיבות אלו די ברור כי רישום המשכון נועד אך לסכל
14 את תפיסת הדירה במקרה של פשיטת רגל, כשלאמיתו של דבר הדירה שייכת לחייב. מה גם,
15 שבכל מקרה מדובר בהענקה בטלה לפי סעיף 96 לפקודה.

16

17 47. מנגד טענו ב"כ משיבים 1 ו-2 כי לאור העובדה כי הדירה מצויה בבעלות משיבים 1 ו-2
18 ורשומה על שמם במנהל מקרקעי ישראל, היעדרות לבקשת המבקש משמעותה מתן צו הצהרתי
19 כי רישום זה אינו נכון חרף זכותם הקניינית של משיבים 1 ו-2 בדירה ועל אף מעמדו
20 הקונסטטוטיובי של הרישום. את זכויותיו של החייב בנכס מבקש המבקש ללמוד מההסכם
21 שנחתם בין החייב להוריו ביום 17.01.05. דא עקא, שהמבקש חפץ באימוץ הסכם זה מלבד סעיף
22 אחד בו אותו מבקש הוא לבטל. מדובר בסעיף 5 הקובע כי זכויות הבעלות בדירה יוותרו בידי
23 ההורים עד למות שניהם או עד ליום 17.01.2055 לפי המוקדם ביניהם. לא זו בלבד שהמבקש לא
24 הצביע על מקור סמכותו של בית משפט זה ליתן צו המצהיר על תוקפו של ההסכם לפיו נשללות
25 זכויות ההורים בדירה ובד בבד ליתן צו לפיו סעיף אחד מתוך ההסכם כולו, שהוראותיו שלובות
26 האחת ברעותה, יבוטל. אלא שגם הטענה כי אין זה סביר להותיר על כנו את סעיף 5 למשך 45
27 שנים בנסיבות בהן הוכרז החייב פושט רגל, אין בה ממש, שכן לא זו בלבד, שכאמור, החייב טרם
28 הוכרז כפושט רגל, אלא שאין בטענת העדר סבירות כדי להצדיק ביטול סעיף בהסכם. כן נטען כי
29 הדירה משמשת את ההורים כמקור הכנסה שוטף והם השקיעו בה מאז רכישתה מזמנם, כספם
30 ומרצם והוציאו בעד אחזקתה עשרות אלפי שקלים, דבר המעיד על בעלותם הבלעדית בה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1
2 48. ב"כ משיבים 1 ו-2 הוסיפו כי אין לקבל את הטענה בדבר ביטול הענקה שנטענה "בלשון
3 רפה" בהעדר בקשה מפורשת של המבקש לביטול הענקת הכספים שנתן החייב להוריו, ובשעה
4 שהמבקש לא הרים את הנטל הראשוני להוכיח קיומה של הענקה פסולה, בין היתר מהות ההענקה,
5 מועדה, טיבו של הנכס והעובדה כי המעניק נעשה פושט רגל בתוך פרק הזמן הנקוב בהוראות
6 הרלוונטיות בפקודה. ב"כ משיבים 1 ו-2 הוסיפו כי המבקש טועה בטענתו כי העברת הזכויות
7 בדירה על שם ההורים מהווה הענקה, שכן הדירה מעולם לא הוענקה להם אלא שהם רכשו אותה
8 בכסף שהוענק להם על ידי החייב. טיבו של הנכס המועבר הוא אפוא, הכסף שהעביר החייב
9 להוריו ולא הדירה. ברם, לא זו בלבד שהחייב טרם נעשה פושט רגל, אלא שלא הוכח ואף לא
10 נטען כי במועד ההענקה לא היה החייב כשר פירעון. הדירה עצמה נרכשה על ידי ההורים לפני
11 כשש שנים, זמן רב לפני שניתן הצו ובעת שמצבו הכלכלי של החייב היה שפיר לכל הדעות.
12 המבקש גם לא הרים את הנטל המוטל עליו להוכיח כי לא מתקיים החריג הקבוע בסעיף 96(ב)
13 לפקודה לפיו אין לראות הענקה בהעברת נכס בתום לב ובתמורה בת-ערך. במקרה זה ההורים לא
14 ידעו בעת העברת הכספים לידם, כמו גם במועד רישום הדירה על שמם כי החייב נמצא בקשיים
15 כלכליים והם פעלו בתום לב, והעברת הכספים אליהם מידי החייב נעשתה במסגרת הלוואה
16 שעתידה הייתה להפוך למתנה בנסיבות מסוימות, היא פעולה לגיטימית במסגרת היחסים שבין בן
17 להוריו המבוגרים.

18

19 בקשה מס' 1 (בש"א 879/10) – דיון והכרעה

20 49. כאמור, טענת המבקש היא כי על אף שאין מחלוקת כי הדירה רשומה על שם משיבים 1 ו-
21 2 והיא מוחזקת ומתוחזקת על ידם, הבעלות האמיתית בה היא של החייב. על אף שהמבקש לא
22 טען זאת במפורש, הוא מבקש למעשה כי בית המשפט יקבע כי ההסכם שנכרת בין החייב ובין
23 הוריו הוא חוזה למראית עין הבטל לפי הוראת סעיף 13 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973.
24 ברם, נדמה שמסקנה מעין זו היא מרחיקת לכת. על מנת לקבוע שחוזה נכרת למראית עין בלבד,
25 אין די לקבוע כי צד אחד לחוזה התייחס לחוזה למראית עין לבדו. בחוזה למראית עין אין צד אחד
26 מרמה או מטעה את הצד האחר, אלא שני הצדדים כאחד מסכימים, כי כלפי חוץ תוצג מציאות
27 משפטית שאינה משקפת את שהוסכם ביניהם כלפי פנים (ע"א 630/78 ביטון נ' מזרחי, פ"ד לג(2)
28 576, 581). הסכם במסגרתו פועל אדם להבריא נכסים מנושיו, נגוע בחוסר תום לב כלפי הנושים,
29 ויש שניתן לראות בו הענקה פסולה ולבטלו לפי הוראות הפקודה. ברם, הסכם שכזה אינו בהכרח
30 הסכם למראית עין. ייתכן בהחלט מקרה בו אדם מוכר נכסיו לקונה תמים בתמורה מלאה לפני

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 שנושיו יספיקו לשים יד עליהם, כשהצד השני אינו יודע כלל על מטרותיו של המוכר ואף לא על
2 מצבו הכלכלי והוא, כמו גם המוכר, מתכוונים בדיוק להסדר המשפטי הכלול בהסכם (ע"א
3 1780/93 בנק המזרחי המאוחד בע"מ נ' אולצ'יק, פ"ד נ(2) 41, 44). נטל הראייה להוכיח כי שני
4 הצדדים ראו בהסכם הסכם למראית עין בלבד מוטל במקרה זה על המבקש (ראו ע"א 6295/95
5 בוחסירה נ' בוחסירה, פ"ד נ(1) 259, 262), והוא לא הצליח להרים אותו. משיבה 2 נחקרה בבית
6 המשפט ובעדותה עמדה איתן בדעתה שלא היה לה יד ורגל בהברחת נכסיה של בנה. גם לא ניתן
7 לקבוע כי בשנת 2005, קרוב לחמש שנים לפני המועד בו הוכרו החייב פושט רגל, ידעו הוריו על
8 מצבו הכלכלי הרעוע, ובוודאי שאין מקום לקבוע כי הם לא התכוונו בכנות גמורה לעסקה
9 שנכרתה ביניהם. אכן, עיון בהסכם "ההלוואה" מלמד כי המשיבים לא התחייבו להחזיר ולו שקל
10 אחד מ"ההלוואה" שניתנה להם, ולמעשה אפוא, אין מדובר בהלוואה אלא במתנה שנתן החייב
11 למשיבים, במסגרתה ניתנה להם זכות המגורים בדירה למשך כל ימי חייהם, או עד לשנת 2055
12 במידה והם יאריכו ימים עד לאותו מועד.

13

14 50. בנסיבות אלו, משנקבע כי הדירה שייכת למשיבים 1 ו-2, למחלוקת בין הצדדים, האם
15 הדירה נרכשה בכספים שקיבלו משיבים 1 ו-2 מהחייב כהלוואה כטענתם, או שמא הדירה עצמה
16 ניתנה להם על ידי החייב במתנה, אין כל משמעות. בין כך ובין כך, היכולת של הנאמן לקבל את
17 הדירה לידי תלויה בזכותו לפעול לביטול הענקתה למשיבים.

18

19 51. התכלית העומדת בבסיס סעיף 96 לפקודה הינה ביטול הענקות נכסים שביצע החייב ללא
20 תמורה ריאלית ונאותה בשנתיים שקדמו לפשיטת הרגל, אשר גורמות להקטנת מאסת הנכסים של
21 החייב ומגבילות את יכולתם של נושיו להיפרע ממנו (ע"א 3853/98 עו"ד סדן נ' רוזנטל, פ"ד
22 נז(4) 699). הסיבה לביטול הענקות מסוג זה היא החובה המוטלת על האדם לנהוג בהגינות, קודם
23 כל כלפי נושיו ולפרוע חובותיו, בטרם יהיה נדיב כלפי קרוביו ובטרם יחלק מתנות (ראה, למשל,
24 ע"א 5709/99 לוינ' נ' שילר, פורסם במאגרים [7.01.01]; ע"א 367/70 עו"ד הוכברג נ' שלגי, פד"י
25 כה(2) 149). יש על כן להעדיף את אינטרס הנושים ואת האינטרס הציבורי על פני אינטרס
26 ההסתמכות של בן המשפחה המקבל את המתנה (פש"ר (מחוזי-ת"א) 2214/06 בש"א 18254/07
27 עו"ד קובי שקד נ' רוטמן, פורסם במאגרים [12.01.09]). סעיף קטן (ג) של סעיף 96 מלמד כי
28 "הענקה" כוללת "כל העברה", בין היתר העברות בדרך של מתנה, משכון או שיעבוד אחר, ויתור
29 על חוב או ויתור על זכות תביעה עקב פשרה בתום לב וכיוצ"ב. הדגש בעניין זה הוא על
30 המשמעות הכלכלית של הפעולה ולא על הגדרתה הפורמאלית (פש"ר רגל, שם, בעמ' 312;

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 פש"ר (מחוזי-חי') 591/02 עו"ד נחום פישנהנדרל הנאמן לנכסי החייבים נ' אברמוב רבא חיים,
2 פורסם במאגרים [17.03.10]. במקרה זה, בו מדובר בהעברה בין בני משפחה יש לבחון את
3 ההסכם להעברת הדירה בין הצדדים בתשומת לב מיוחדת, וכפי שציין בית המשפט כי "מן הראוי
4 כי הסכמים שנעשים בין בני משפחה ב'מחשכים' ייבחנו בתשומת לב מיוחדת על ידי בית
5 המשפט" (פש"ר (מחוזי-ת"א) 2214/06 בש"א 18254/07 בעניין רוטמן; בש"א (מחוזי-ת"א)
6 18695/06 עו"ד אלי סעדון, מנהל מיוחד לנכסי החייב אריה נורנברג נ' נורנברג, פורסם במאגרים
7 [16.02.09].

8
9 52. עיון בהסכם "ההלוואה" מלמד כאמור, כי המשיבים לא התחייבו להחזיר ולו שקל אחד
10 מ"ההלוואה" שניתנה להם. למעשה אפוא, אין מדובר בהלוואה אלא ברכישת הדירה במתנה על
11 מנת להחזיר או למצער במתנה רגילה שנתן החייב למשיבים, במסגרתה ניתנה להם זכות המגורים
12 בדירה למשך כל ימי חייהם, או עד לשנת 2055 במידה והם יאריכו ימים עד לאותו מועד. העובדה
13 שהדירה רשומה על שם המשיבים אין בה כדי לשנות ממסקנה זו. ההלכה היא גם, כי בגדרו של
14 סעיף 96 לפקודה אין צורך להוכיח קיומה של כוונת תרמית מצד המעניק במובן של העדפת נושה
15 לפי סעיף 98 לפקודה, כוונה להבריא נכסים או פגיעה אחרת בעיקרון מוסרי, וההענקה עשויה
16 להתבטל גם אם לא הייתה מלווה בכוונה בלתי הוגנת מצד המעניק (ע"א 5709/99 בעניין לוינ,
17 שם; בש"א (מחוזי-חי') 51454/07 בעניין אילקה).

18
19 53. בנסיבות מקרה זה, הנאמן הרים את הנטל המוטל עליו להצגת ראיה ראשונית להענקה,
20 ומשלב זה נוכח העובדה שההענקה נעשתה מעבר לשנתיים לפני הכרזתו של החייב פושט רגל,
21 הנטל עובר אל כתפי משיבים 1 ו-2 להוכיח כי בזמן שנעשתה ההענקה היה המעניק כשר-פירעון
22 של כל חובותיו בלי להיזקק לנכס הכלול בהענקה וכי משנעשתה ההענקה עברה זכות המעניק
23 באותו נכס לנאמן על ההענקה (השווה ע"א 5578/93 נדב נ' עו"ד סרגובי, פ"ד מט(2) 459; בש"א
24 (מחוזי חי') 51454/07 בעניין אילקה).

25
26 54. בעניין זה ההלכה היא כי כאשר מדובר בהסכמים הנעשים בין בני משפחה, בסמוך להליכי
27 כינוס ופשיטת רגל, במסגרתם מועברות זכויות או נכסים, הנטל המוטל על בן המשפחה שקיבל
28 לידיו את הנכס הוא נטל מוגבר (בש"א (מחוזי ת"א) 16257/07 עו"ד קובי רוזנברג נ' עדנאן,
29 פורסם במאגרים [5.02.09]). במקרה זה לא זו בלבד שהמשיבים לא הרימו את הנטל במידה זו
30 אלא שאף לא טענו דבר בעניין זה. אדרבה, הואיל ומדובר בהוריו של החייב, קיימת חזקה בדבר

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 ידיעתם על הקשיים הכלכליים שלו (ע"א 5709/99 בעניין לוי) ויש בה כדי להקרין על שאלת תום
2 הלב שלהם בשעה שקיבלו את הדירה לידיהם (ע"א 5578/93 בעניין נדב; בש"א (מחוזי-י-ם)
3 1094/08 אלוני נ' אלוני, פורסם במאגרים [2.11.08]. וראו גם בש"א (מחוזי-י-ם) 4158/07 עו"ד
4 נפתלי נשר, נאמן לנכסי החייב מאיר גבירץ נ' מאיר גבירץ, פורסם במאגרים [27.10.08]. בנסיבות
5 העניין, גם ברור כי טענת ב"כ משיבים 1 ו-2 כי ההענקה נעשתה כנגד תמורה בת-ערך ואשר על כן
6 עומדת למשיבים אלו ההגנה הקבועה בסעיף 96(ג)(2), אין בה ממש.

7
8 בשל כל האמור, אני מורה על ביטול הענקת הדירה למשיבים 1 ו-2 ומאפשר לנאמנת לממשה.

בקשה מס' 4 – טענות הצדדים

10
11 55. באשר לוילה טען המבקש כי היא נרכשה בחודש נובמבר 2006 ובאותו מועד לא היה בידי
12 המשיבה די כסף לרכישתה. הוא הצביע על דברים שאמרה המשיבה במסגרת הדיון שהתקיים
13 ביום 7.12.09 בתביעה שהיא הגישה כנגד הבנק הבינלאומי לישראל (ה"פ 24314-09-11 בבית
14 המשפט המחוזי בתל-אביב). שם המשיבה הודתה כי היא עקרת בית וב-15 השנים האחרונות כלל
15 לא עבדה. דברים דומים אמרה במסגרת חקירתה בהליך נוסף (ת"א 5253-09-11 בבית המשפט
16 המחוזי בתל-אביב). פשיטא אפוא, כי אין לשעות לטענתה כי השתתפה ברכישת הדירה בגובה
17 מחצית מערכה בכספים שהובאו על ידה לפני נישואיה לפני למעלה מ-15 שנה. מה גם,
18 שבחקירתה בפני הנאמנת היא הודתה כי בעלה הוא זה ששילם עבור הוילה, וגם החייב השמיע
19 דברים דומים בחקירתו שלו. גם אין מקום לשעות לטענה כי ההסכם מיום 21.11.06 יוצר הפרדה
20 רכושית, משום שהוא לא אושר על ידי רשות מוסמכת, הוא נערך על ידי המשיבה עצמה ולא הוצג
21 מעולם בפני גורם חיצוני. אין בהסכם פירוט כלשהו של רכוש. ההסכם גם נחתם תשעה ימים בלבד
22 לפני רכישת הוילה ויש בכך כדי להגביר את החשש כי מדובר בניסיון להברחת נכסים על ידי
23 החייב. בהסכם נאמר כי "הנכסים בישראל" יהיו שייכים למשיבה, אולם במועד חתימת ההסכם
24 לא היה לחייב ולמשיבה נכס כלשהו בישראל, שכן הוילה נרכשה רק ביום 30.11.06. לו היה אמת
25 בטענת המשיבה, לא ברור מדוע התירה לחייב בחודש מאי 2008 לקחת משכנתא על הוילה בסך
26 של \$ 4,000,000. מכל אלו עולה המסקנה כי ההסכם הוכן מלכתחילה תוך שיתוף פעולה בין
27 החייב והמשיבה במטרה לסייע לחייב להעלים את נכסיו מנושיו, ויש לבטל הענקה זו.

28
29 56. המשיבה התנגדה למימוש המיטלטלין שבוילה וטענה כי המבקש לא הצליח להצביע על
30 ראיה כלשהי שיש בה כדי להצדיק את הפקעת זכויותיה במיטלטלין המצויים בוילה. היא הכחישה

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 את הדברים המיוחסים לה ולחייב בפרוטוקולים המתעדים את חקירותיהם אצל הנאמנת וטענה
2 כנגד קבילותם של מסמכים אלו מאחר והם לא נחתמו על ידיהם כמקובל ולא אומתו בתצהיר. מה
3 גם, שאין בתוכן הדברים המיוחסים לה בפרוטוקולים התייחסות כלשהי למטלטלין שבוילה ואין
4 בדברים כדי לפגוע בזכותה במטלטלין. נהפוך הוא, ממכלול הדברים המיוחסים לה בפרוטוקולים
5 עולה כי היא הביאה עימה בנישואיה כספים פרטיים רבים והם אלו ששימשו, בין היתר, לרכישת
6 הוילה ותכולתה. הוילה נרכשה על ידה ועל ידי החייב ביום 30.11.06 מכספיהם המשותפים,
7 שלוש עשרה שנים לאחר נישואיהם. טענת המבקש כי לא היו בידי המשיבה די כספים על מנת
8 לרכוש את המטלטלין היא מופרכת על פניה, מבוססת על שמועות בלבד ולא זכתה לאישוש
9 כלשהו. המשיבה הוסיפה, כי בשל משבר אישי בחיי הנישואין היא הגיע לכלל הסכמה עם החייב
10 על יצירת הפרדה מלאה ביחס לוילה ותכולתה לפיה נקבע כי הוילה תימצא בבעלותה המוחלטת.
11 הסכמה זו קיבלה ביטוי בכתב בהסכם מיום 21.11.06 ומשום כך הוילה נרשמה על שמה בלבד,
12 כאמור, בניגוד לנכסים משותפים אחרים שלהם הרשומים על שם שניהם כדוגמת דירת מגוריהם
13 בלונדון. הניסיון של המבקש להטיל ספק בכשרותו ו/או בתוקפו של הסכם זה אין לו על מה
14 שיסמוך. היא ציינה גם, כי בין המטלטלין הרבים שבוילה חפצים רבים שלא יכולה להיות מחלוקת
15 באשר לבעלותם כמו בגדיה ובגדי שלושת ילדיה, ציוד לנכים השייך לאביה, חפצי נוי ותמונות
16 שקיבלה במשך השנים, תשמישי קדושה של שני בניה, כלי אוכל שהוענקו לה במתנה על ידי
17 הוריה ועוד, והלשון העמומה והמעורפלת של המבקש בבקשתו להקנות לו את כלל המיטלטלין
18 שבוילה הבאה להסתיר עובדה זו, יש בה כשלעצמה להוביל לדחיית הבקשה. כן ציינה המשיבה
19 כי הוילה ותכולתה נועדו לשמש בית מגורים לה ולילדיה במהלך ביקוריה התכופים בארץ, והיא
20 גרה בה במשך חמישה חודשים מדי שנה ממועד רכישתה ועד למועד בו מונה כונס נכסים על
21 הדירה לשם מימושה של המשכנתא שרבעה עליה, כאמור. בכוונתה גם לגור בה דרך קבע לאחר
22 עלייתם לישראל בעתיד. החייב עצמו כמעט ואינו עושה שימוש בוילה והוא נלווה אליה ואל
23 ילדיה בביקוריהם לישראל אך לעיתים נדירות. בשל כך היא נושאת לבד בהחזקת הוילה ובניהולה.
24 על כל אלו נטען כי לכל היותר, לפי הוראות חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973 (להלן:
25 "חוק יחסי ממון") החל על בני הזוג במקרה זה, זכאי המבקש הבא בנעלי החייב למחצית משויים
26 של המטלטלין בלבד לאחר פקיעת הנישואין, אך אין הוא זכאי לקבל חזקה בהם ולא להפקיע את
27 זכויותיה בהם עתה. מסקנה זו נכונה עוד יותר בשל העובדה כי במקרה זה החזקה בדבר הפרדה
28 רכושית המעוגנת בחוק יחסי ממון קיבלה ביטוי מפורש בהסכם שחתמו הצדדים ביום 21.11.06
29 כאמור, ומאחזקת הוילה על ידי המשיבה. מאחר והוילה שייכת למשיבה, אין היא חלק ממאסת
30 נכסיו של החייב והיא אינה ניתנת לחלוקה לנושיו. פשיטא גם, כי אין בהשערותיו של המבקש כדי

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 להביא לביטול ההענקה הנטענת על ידו ולו משום שההלכה היא כי הנטל להוכיח את ההצדקה
2 לביטול הענקה רובץ לפתחו של בעל התפקיד המעוניין בביטול ובכלל זה גם שלילת החריגים
3 שבסעיף 96(ג) לפקודה, ונטל זה לא הורם במקרה זה.
4

5 57. ב"כ כונס הנכסים הרשמי שמסרה את תגובתה רק לבקשה בעניין המטלטלין שבוילה
6 טענה כי ההכרעה בדבר המטלטלין שבוילה תלויה בהכרעת בית המשפט העליון בערעור התלוי
7 ועומד לפניו בדבר הבעלות בוילה עצמה ובנסיבות אלו די להתיר עיקול ברישום על המיטלטלין
8 על מנת למנוע דיספוזיציה כלשהי בהם. ב"כ הכנ"ר הוסיפה כי גם במידה ויקבע כי הבעלות בוילה
9 היא של החייב או של החייב והמשיבה, ישנם מיטלטלין שלא ניתן לטעון כי הם בבעלות החייב.
10

בקשה מס' 4 – דיון והכרעה

11
12 58. כאמור, המבקש טוען לבעלות שלימה של החייב במיטלטלין כשאת טענתו בעניין זה הוא
13 סומך על דברים שאמרה המשיבה בחקירתה אצל הנאמנת כי הוילה נרכשה מכספים של החייב
14 בלבד. על דברים אלו שבה המשיבה במסגרת דיונים שהתקיימו בבית המשפט המחוזי בתל-אביב
15 בהליכים אחרים. אכן, דברים אלו שנאמרו מפיה של המשיבה עומדים בסתירה מוחלטת לטענתה
16 כיום כי הוילה ותכולתה נרכשו מכספיהם המשותפים לה ולחייב. ואולם, לא זו בלבד שאין
17 בעובדה זו כדי לומר שגם המיטלטלין שבוילה נרכשו כולם מכספי החייב, ופשיטא כי אין בהם
18 לשלול את הטענה כי בידי המשיבה היו כספים השייכים לה חרף העובדה שהיא לא עבדה בחמש
19 עשרה השנים האחרונות, אלא שגם אם אקבל את הטענה כי המיטלטלין נרכשו בכספי החייב
20 בלבד, אין בכך כדי ללמד שאין למשיבה זכות בהם, ולכל הפחות בחלקם, משום שייתכן כטענת
21 המשיבה שהחייב הקנה לה, במתנה או כחלק מהסדר רכושי כלשהו ביניהם, זכויות במיטלטלין
22 שבוילה.
23

24 59. מאידך, המשיבה מושתקת מלטעון כי יש לראות בה כבעלת הזכויות הבלעדית
25 במיטלטלין ולו לאור ההסכם שנחתם בינה ובין החייב ביום 21.11.06. הסיבה לכך נעוצה בטענת
26 המשיבה לתחולת חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973 (להלן: "חוק יחסי ממון") במקרה
27 זה. אכן, במסגרת הדיון לא הוברר האם חוק יחסי ממון חל על בני הזוג שהם אזרחים ותושבים של
28 מדינה זרה שנישאו ושחיים מחוץ לגבולות מדינת ישראל, ולמעשה הצדדים לא טענו בעניין זה
29 דבר. עם זאת, משהמשיבה תולה עצמה בחוק זה למרות האמור בסעיף 15 לחוק השולל באופן
30 מפורש את תכולתו על בני הזוג במקרה זה, אין היא יכולה לסמוך טענותיה על ההסכם שעניינו

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 הסדרת יחסי הממון בינה ובין החייב, שכן הוא נעדר אישור בית המשפט לענייני משפחה או בית
2 הדין הדתי שלו סמכות השיפוט בענייני נישואין וגירושין של בני הזוג, כנדרש בסעיף 2 לחוק יחסי
3 ממון.
4

5 60. אך גם אם לא נתייחס לטענה המוטעית של המשיבה בעניין זה, העובדה שהמשיבה
6 והחייב ראו צורך לחתום על ההסכם, מלמדת כי הם הכירו בעובדה שבלעדיו, ההסדר הרכושי
7 ביניהם היה שיתוף מלא בכלל נכסיהם. כך עולה מתוך ההסכם עצמו בו נכתב כך: "This is to
8 declare that tracey Rosalind Levene and Nicholas David Levene on the above
9 date being our 13th wedding anniversary are mutually separating our assets
10 .because of the marital crisis caused solely by Nicholas Levene"
11

12 61. המסקנה היא אפוא, כי למעט חפציה האישיים (כגון ביגוד, הנעלה, כלי רחצה וכיו"ב) של
13 המשיבה, של אביה ושל ילדיה, מחצית הזכויות במיטלטלין שבוילה שייכות לחייב. העברתם
14 למשיבה, כפי הנטען על ידה, במסגרת ההסכם מיום 21.11.06 אינה משנה מציאות זו, שכן כאמור,
15 לשיטתה של המשיבה, על מנת שהסכם זה יהיה בר תוקף הוא נדרש לאישור של בית המשפט
16 לענייני משפחה או בית הדין הרבני, ואישור שכזה לא ניתן. מה גם, על פניו אין בהסכם זה שנוסף
17 ממנו ריח חריף של הסכם פיקטיבי כדי להשפיע על זכויותיהם של נושי החייב בנכסיו. בנסיבות
18 אלו, הנאמנת זכאית לקבל לידה את מחצית המיטלטלין שבוילה, בהיותם נכסים השייכים לחייב
19 בשותפות עם המשיבה.
20

21 62. אכן, המבקש טוען כי המיטלטלין הם בבעלותו המלאה של החייב, אולם את הנטל בעניין
22 זה הוא לא הרים לסתור את טענת המשיבה כי היא הייתה שותפה ברכישתם. המבקש גם לא אמר
23 מילה בדבר המשטר הרכושי הנוהג בין בני הזוג בהתאם לדין האישי החל עליהם, ומשכך לא ניתן
24 לדעת עם קיימת לחייב זכות בחלק השייך למשיבה או אם קיימת לחייב זכות לאיזון משאבים כפי
25 שקבוע בדין הישראלי בחוק יחסי ממון.
26

27 63. בנסיבות אלו, אין, אפוא, צורך לדון בטענת המבקש לביטול ההענקה במיטלטלין. עם זאת
28 בהערת אגב יצוין כי גם לו היה מקבל ההסכם שבין החייב והמשיבה אישור כנדרש, לא היה בכך
29 כדי לגרוע מסמכותו של בית משפט זה לבחון את טיבו של ההסכם, ואף לבטל הענקה אסורה,
30 ככל שבוצעה במסגרתו (ראו רע"א 6854/00 היועץ המשפטי לממשלה נ' זמר, פ"ד נז(5), 491;

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 בש"א (מחוזי-חי') 51454/07 בעניין אילקה; פשיטת רגל, בעמ' 318). בית המשפט ציין כי "אין
2 הדעת נותנת כי בית המשפט יתיר לפושט הרגל להסתיר את נכסיו מעיני נושיו ומעיני הנאמן...
3 באמצעות שרשרת עסקאות הסוואה מתוחכמות, אפילו כלולה ביניהן עסקה שזכתה לאישור בית
4 המשפט לענייני משפחה וקיבלה תוקף של פס"ד" (ע"א 5709/99 בעניין לוי). בית המשפט גם
5 ציין כי הברחת נכסים אל בן הזוג היא מהדרכים "הפופולאריות" להענקת נכסים מצד פושטי רגל,
6 ובנסיבות אלו קביעה כי בית משפט איננו מוסמך לבטל הענקות שנעשו בדרך זו, משמעותה ריקון
7 הסעיף מחלק ניכר מתוכנו ו"הזמנה" להברחת נכסים בדרך ה"חסינה" מפני בית המשפט (בש"א
8 (מחוזי-ת"א) 12695/02 עו"ד איתן ארז נ' רחל קליש (הרניק), פורסם במאגרים [26.02.03]). אם
9 כי, כאמור, הואיל ומדובר בביטול הענקה שדיניו הם הדין הזר, שלא הוכח לא ניתן היה לבטל את
10 ההענקה האמורה, ממילא.
11

12 64. עוד יצוין בשולי הדברים, כי גם כך, טענת המשיבה שהוראות חוק יחסי ממון חלים על
13 זכויותיהם הרכושיות, לא מועילה לה. המשיבה נתלית בסעיף 5 לחוק יחסי ממון הקובע כי עם
14 התרת הנישואין זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שווים של כלל נכסי בני הזוג, להוציא חריגים
15 המנויים בסעיף, לרבות נכסים אשר בני הזוג הסכימו עליהם בכתב ששווים לא יאוזן ביניהם.
16 מדובר בשיתוף אובליגטורי דחוי, שמשמעותו הפרדה מוחלטת של נכסי בני הזוג במהלך
17 הנישואין, כשחלוקת הרכוש נעשית על פי שווים של נכסי בני הזוג, רק עם פקיעת הנישואין או
18 עם פטירת אחד מבני-הזוג. האיזון נעשה על דרך שומת נכסיו של כל אחד מבני הזוג, ותשלום
19 ההפרש (ע"א 1915/91 יעקובי נ' יעקובי, פ"ד מט(3) 529). עם זאת, בתיקון משנת תשס"ט
20 נקבעו, בסעיף 5א' לחוק יחסי ממון, עילות המקנות לכל אחד מבני הזוג את הזכות לעריכת איזון
21 המשאבים אף בטרם פקיעת הנישואין. מכאן טענה המשיבה כי המבקש מנוע מלממש את נכסי
22 החייב עוד טרם פקעו הנישואין בינו לבניה או כל הפחות נתמלאו התנאים שבסעיף 5א' לחוק
23 יחסי ממון.
24

25 65. אין ממש בטענה זו. אכן על פי השיטה הנהוגה בישראל אין רואים בבן זוג חייב ובבן-זוגו
26 מעין אישיות משפטית המגלמת את מכלול זכויותיהם והתחייבויותיהם של שני בני הזוג ביחד.
27 לפיכך משהגיע האחד מהם לידי פשיטת רגל לא ניתן לראות באופן אוטומטי אף את בן הזוג כנתון
28 באותו מצב (לשיטות אחרות ראה אוריאל פרוקצ'יה "יחסי ממון בין בני זוג בפשיטת רגלו של
29 אחד מהם" משפטים ז (תשל"ו-תשל"ז) 266, 292). ואולם, יש לזכור כי איזון המשאבים לפי חוק
30 יחסי ממון הוא הן לזכויות והן לחובות, ולכן, על בן זוג הטוען לזכויות בנכסי בן זוגו ומבקש בכך

בית המשפט המחוזי בירושלים

02 ינואר 2011

פש"ר 6403-09

בקשות 1 ו-4

1 לדחות מעליו את נושי בן זוגו פושט הרגל, לדעת כי כשם שהוא נושא בזכויות שהגיעו לידי בן
2 הזוג הוא נושא גם בחובותיו (ככל שמדובר בחובות משותפים). כפועל יוצא מכך, בשעה שהיקף
3 החובות של בן הזוג פושט הרגל (שיש לראות בהם חובות משותפים) גדול מסך הנכסים כולם, בן
4 הזוג השני לא יכול לקבל זכות בנכסים, שכן נושי החייב קודמים ליטול נכסים אלו. במסגרת זו
5 יצוין כי הנאמן בפשיטת רגל אינו כבול בהוראות סעיף 5 לחוק יחסי ממון ובכוחו לממש את נכסי
6 החייב עוד טרם נפרד מבן זוגו או עמד בתנאים הנקובים בסעיף 5א' לחוק יחסי ממון, ולו לפי
7 סעיף 86א'(א) לפקודה.

8

9

סיכום

10 66. לסיכום, אפוא, אני מתיר לנאמנת באמצעות המבקש לממש את הדירה באילת המהווה
11 חלק מנכסי החייב. כמו כן לנאמנת הזכות לממש את המיטלטלין המצויים בוילה כשמחצית
12 הכספים שיתקבלו כתוצאה ממימושם יועברו למשיבה. על ב"כ הצדדים להגיע לכלל הסכמה
13 באשר לדרך מימוש המיטלטלין, ובהעדר הסכמה העניין יובא להכרעת בית המשפט. כאמור לעיל,
14 זכות המימוש תעמוד למבקש בכל המיטלטלין בוילה למעט חפציהם האישיים של בני המשפחה.
15 גם בעניין זה הציפייה היא שהצדדים יגיעו לכלל הסכמה.

16

17

ניתנה היום, כ"ו טבת תשע"א, 02 ינואר 2011, בהעדר הצדדים.

18

דוד מינץ, שופט

19

20